

Nr B 23

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till ärvdabalk m. m.; given Stockholms slott den 6 juni 1958.

Under återopande av bilagda i statsrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt 87 § regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) ärvdabalk;
- 2) lag om införande av nya ärvdabalken;
- 3) lag om ändring i giftermålsbalken;
- 4) lag om ändring i föräldrabalken;
- 5) lag om ändring i rättegångsbalken;
- 6) lag angående blodundersökning m. m. i mål om äktenskaplig börd eller faderskapet till barn utom äktenskap; samt
- 7) lag angående ändrad lydelse av 3, 4 och 6 §§ lagen den 19 juni 1919 (nr 367) om fri rättegång.

GUSTAF ADOLF

Ingvar Lindell

Propositionens huvudsakliga innehåll

Förslaget utgör det sista och avslutande ledet i det arbete med revision av ärvdabalken i 1734 års lag som försiggått under de senaste årtiondena. Den första delen av arbetet fullbordades då balkens samtliga bestämmelser åren 1917—1933 ersattes med ett flertal moderna lagar. När år 1949 en del av dessa lagar sammanfogades till en föräldrabalk, förutsattes att återstoden av lagarna skulle bilda en ärvdabalk. Det nu framlagda förslaget till ärvdabalk motsvarar gällande lagar om arv, om testamente, om arvsavtal samt om boutredning och arvskifte (se propositionen nr 144 till årets förra riksdag).

Förutom de ändringar som är betingade av den föreslagna systematiseringen jämte andra formella omarbetningar innehåller förslaget vissa sakliga nyheter, främst i fråga om adoptivbarns allmänna rättsställning. Enligt förslaget skall sålunda adoptivbarn och dess avkomlingar taga arv och ärvas

som om adoptivbarnet varit adoptantens barn i äktenskap. Däremot skall arvsrätt ej äga rum mellan adoptivbarnet och dess avkomlingar å ena sidan samt övriga skyldemän till adoptivbarnet å andra sidan. I samband härmed föreslås vissa ändringar i föräldrabalkens regler om antagande av adoptivbarn och hävande av adoptivförhållande. Vidare skall enligt förslaget underhållsskyldigheten mellan adoptivbarnets naturliga föräldrar och adoptivbarnet upphöra med adoptionen.

Bland övriga ändringar kan nämnas att bestämmelserna om bevakning och klander av testamente samt preskription av rätt att taga arv eller testamente i vissa avseenden fått ny utformning.

Utöver den nya ärvdabalken föreslås i propositionen bl. a. ny lagstiftning angående blodundersökning m. m., som vidgar möjligheterna att förordna om blodundersökning och annan antropologisk undersökning i faderskaps-mål.

Under förarbetena till den nya lagstiftningen har jämväl ändrade regler beträffande utomäktenskapliga barns arvsrätt övervägts. Propositionen upp-tager dock ej något förslag i detta avseende. Det har ansetts att frågan bör anstå i avbidan på resultatet av pågående utredning om stärkande av efterlevande makes ställning i andra makens dödsbo.

Den föreslagna lagstiftningen är avsedd att träda i kraft den 1 januari 1959.

Förslag
till
Ärvdabalk

Härigenom förordnas, att ärvdabalken i Sveriges rikets lag skall hava följande lydelse.

1 KAP.

Om rätt att taga arv

1 §.

Arv kan tagas endast av den som lever vid arvlåtarens död; dock må barn, som är avlat dessförinnan, taga arv, om det sedermera födes med liv. Är fråga om rätt till del i boet efter arvlåtarens efterlevande make, skall hänsyn tagas till tiden för makens död.

2 §.

Är arvinge till den, efter vilken arv fallit, jämväl avliden, och kan bevis ej förebringas att han överlevat arvlåtaren, skall med arvet så förfaras som om han icke överlevat denne.

3 §.

Utländsk medborgare må lika med svensk taga arv här i riket. Är i annan stat svensk medborgare icke likställd med inlänning i fråga om rätten att taga arv, eller måste han där vidkännas större avdrag än denne, äger Konungen förordna att motsvarande inskränkning skall gälla för den statens medborgare här i riket.

2 KAP.

Om skyldemans arvsrätt

1 §.

Närmaste arvingar på grund av skyldskap äro arvlåtarens avkomlingar (*bröstarvingar*).

Arvlåtarens barn taga lika lott. Är barn dött, skola dess avkomlingar träda i dess ställe, och skall var gren taga lika lott.

2 §.

Finnas ej bröstarvingar, taga arvlåtarens fader och moder hälften var av arvet.

Är fader eller moder död, dela arvlåtarens syskon faderns eller moderns lott. I avlidet syskons ställe träda dess avkomlingar, och skall var gren taga lika lott. Finnas ej syskon eller avkomlingar av dem, men lever endera av arvlåtarens föräldrar, skall denne taga hela arvet.

Äro halvsyskon efter arvlåtaren, taga de med helsyskon eller deras avkomlingar del i lott, som skolat tillfalla deras fader eller moder. Finnas ej helsyskon, och äro båda föräldrarna döda, skola arvlåtarens halvsyskon taga hela arvet. I avlidet halvsyskons ställe träda dess avkomlingar.

3 §.

Leva ej arvlåtarens fader, moder, syskon eller syskons avkomlingar, taga farfader, farmoder, morfader och mormoder arvet. Envar ärver lika lott.

Är farfader, farmoder, morfader eller mormoder död, skola den dödes barn dela hans lott. Äro ej barn efter den döde, tager den andre av farföräldrarna eller morföräldrarna eller, om även han är död men efterlämnat barn, hans barn den dödes lott. Finnes ej arvinge å den sidan, skall hela arvet gå till arvingarna å den andra.

4 §.

Andra skyldemän än ovan sägs äga ej ärva.

3 KAP.

Om makes arvsrätt; så ock om rätt för den först avlidne makens arvingar i boet efter den sist avlidne maken

1 §.

Var arvlåtaren gift och lämnar ej efter sig bröstarvinge, tillfaller kvarlåtenskapen maken. Lever vid makens död den först avlidnes fader, moder, syskon eller syskons avkomling, äga de som då äro närmast till arv efter den först avlidne taga hälften av efterlevande makens bo, där ej nedan annorlunda stadgas. Ej må efterlevande maken genom testamente förordna om vad sålunda skall tillfalla den först avlidnes arvingar.

2 §.

Ägde vid den först avlidne makens död makarna eller en av dem enskild egendom, eller motsvarade eljest kvarlåtenskapen efter den först avlidne annan andel än hälften av makarnas egendom, taga de arvingar efter den först avlidne som i 1 § nämnts samma andel i boet efter den sist avlidne.

Har den först avlidne maken genom testamente förordnat, att något av kvarlåtenskapen efter honom skall tillfalla annan än efterlevande maken, skall avdrag härför göras vid andelens beräkning.

3 §.

Har efterlevande maken genom gåva eller annan därmed jämförlig handling, utan tillbörlig hänsyn till den först avlidnes arvingar, orsakat väsentlig minskning av sin egendom, skall av den lott, som vid efterlevande makens död tillkommer hans arvingar, vederlag utgå till arvingarna efter den först avlidne för vad av minskningen belöper å deras andel i boet.

Kan vederlag ej utgå, skall gåvan eller dess värde återbäras, såframt den som mottog gåvan insåg eller bort inse, att den lände arvingarna efter den först avlidne till förfång. Talan härom må dock ej väckas, sedan fem år flutit från det gåvan mottogs.

Var vid dödsfallet gåva, som tillkommit under omständigheter varom ovan sägs, ej fullbordad, må den ej göras gällande, i den mån det skulle lända arvingarna efter den först avlidne till förfång.

4 §.

Överstiger boets värde vid efterlevande makens död dess värde vid den först avlidnes frånfälle, skall denna förkovran tilläggas den efterlevandes arvingar, såvitt visas att egendom till motsvarande värde tillfallit den efterlevande i arv, gåva eller testamente eller oek må antagas att boets förkovran härrör från förvärvsarbete, som efter den först avlidne makens död drivits av den efterlevande.

Har efterlevande maken gjort sig skyldig till förfarande som avses i 3 §, skall, vid beräkning huruvida förkovran föreligger, kvarlåtenskapen ökas med ett belopp, motsvarande den minskning av boet som orsakats av efterlevande maken.

5 §.

Vid delningen av boet efter den sist avlidne maken äga vardera makens arvingar på sin lott erhålla egendom, som under äktenskapet tillhört den maken, och den sist avlidnes arvingar jämväl egendom, som sedermera förvärvats av denne. Fastighet må, även om den i värde överstiger vad å lotten belöper, uttagas, om penningar lämnas till fyllnad av andra sidans lott.

I övrigt skall beträffande förrättningen i tillämpliga delar gälla vad om bodelning är stadgat.

6 §.

Har efterlevande maken gått i nytt gifte, skall vid hans död delning enligt detta kapitel av hans behållna giftorättsgoods och enskilda egendom äga rum, innan bodelning må förrättas.

Skall i efterlevande makens livstid bodelning äga rum mellan honom och hans make i nytt äktenskap eller dennes arvingar, skall av efterlevande makens behållna giftorättsgods och enskilda egendom före delningen uttagas egendom till värde, motsvarande vad enligt 1—4 §§ belöper å den först avlidnes arvingar.

Vad i 4 § stadgas för det fall, att egendom tillfallit efterlevande maken i arv, gåva eller testamente, skall äga motsvarande tillämpning, därest han, till följd av nytt gifte, vid bodelning eller eljest på grund av giftorätt erhållit egendom utöver vad förut tillkom honom.

7 §.

Om efterlevande maken jämlikt 13 kap. 12 § giftermålsbalken ägt erhålla hela kvarlåtenskapen vid bodelning efter den först avlidne, skall vad ovan är stadgat om rätt för dennes arvingar i boet efter den sist avlidne maken ej gälla.

8 §.

Vad i detta kapital är stadgat om efterlevande makes arvsrätt skall ej äga tillämpning, om vid arvlåtarens död makarna på grund av hemskillnad levde åtskilda eller talan om äktenskapets återgång, hemskillnad eller äktenskaps-skillnad då var anhängig eller vid bodelning i anledning av dödsfallet makarnas giftorättsgods efter vad i giftermålsbalken stadgas skall så delas som hade återgång skett.

4 KAP.

Om arvsrätt vid adoptivförhållande; så ock om den arvsrätt, som tillkommer barn utom äktenskap, och om arvsrätt efter sådant barn

1 §.

Adoptivbarn och dess avkomlingar taga arv och ärvas som om adoptivbarnet varit adoptantens barn i äktenskap.

2 §.

Mellan adoptivbarnet och dess avkomlingar å ena samt övriga skyldemän till adoptivbarnet å andra sidan äger arvsrätt ej rum. Har make adopterat andra makens barn, skall dock arv tagas som om barnet varit makarnas gemensamma.

3 §.

Barn utom äktenskap eller dess avkomlingar taga arv efter barnets moder och modernefränder och ärvas av dem, såsom vore barnet av äktenskaplig börd.

4 §.

Är barnet trolovningsbarn eller har fadern avgivit förklaring, att barnet skall hava samma rätt till arv efter honom som barn av äktenskaplig börd, skall barnet taga arv efter fadern och fadern efter barnet, såsom vore barnet av äktenskaplig börd. I andra fall äga barnet och fadern ej arvsrätt efter varandra. Mellan barnet och dess fädernefränder äger ej arvsrätt rum.

Om barn utom äktenskap, som ägt ärva fadern, är avlidet, taga dess avkomlingar arv efter honom och han efter dem, på sätt i 2 kap. är stadgat.

5 §.

Förklaring varom i 4 § sägs skall avgivas inför den präst, som för kyrkoböckerna i församling där barnet är kyrkobokfört, eller i tillkallat vittnes närvaro inför landsfiskal eller notarius publicus eller ock i skriftlig, av två personer bevittnad handling, som företetts inför barnavårdsmannen eller barnavårdsnämnden. Förklaringen må givas jämväl före barnets födelse. Har barnet fyllt aderton år, är förklaringen ej gällande, med mindre den godkänts av barnet i den ordning varom nyss är sagt.

5 KAP.

Om allmänna arvsfondens rätt till arv

1 §.

Finnes ej arvinge jämlikt ovan givna bestämmelser, skall arvet tillfalla en fond, benämnd allmänna arvsfonden.

2 §.

Föreligger anledning att å fondens vägnar klandra testamente, som dock får antagas vara ett riktigt uttryck för arvlåtarens yttersta vilja, må Konungen besluta att klander ej skall äga rum.

3 §.

Arv som tillfallit fonden må, där det med hänsyn till omständigheterna får anses billigt, av Konungen med riksdagens samtycke helt eller delvis avstås till arvlåtarens skyldeman eller annan som stått arvlåtaren nära.

4 §.

Om fondens ändamål samt meddelande av understöd ur fonden, så ock om fondens förvaltning och bevakande av dess rätt är särskilt stadgat.

6 KAP.

Om förskott å arv

1 §.

Vad arvlåtaren i livstiden givit bröstarvinge skall såsom förskott avräknas å hans arv, såframt icke annat föreskrivits eller med hänsyn till omständigheterna måste antagas hava varit avsett. Är mottagaren annan arvinge, skall avräkning ske allenast om detta stadgats eller på grund av omständigheterna måste anses hava varit avsett, då egendomen gavs.

Är till makars gemensamma bröstarvinge förskott å arv givet av enderas giftorättsgods, skall, såvitt det kan ske, avräkning därför äga rum å arvet efter den först avlidne. Återstoden skall avräknas å arvet efter andra maken.

2 §.

Kostnader, som fader eller moder nedlagt å barns uppehälle och utbildning, skola ej avräknas å dess arv, såvitt den som vidkänts kostnaden därmed endast fullgjort honom åliggande underhållsskyldighet.

Ej heller skall å bröstarvinges arv avräkning äga rum för sedvanliga skänker, vilkas värde icke står i missförhållande till givarens villkor.

3 §.

Avräkning av förskott skall ske efter egendomens värde vid mottagandet, såframt icke på grund av omständigheterna annat bör gälla.

4 §.

Kan vad arvinge mottagit i förskott ej till fullo avräknas å hans arvslott, är han ej skyldig återbära överskottet, med mindre bestämmelse därom träffats då förskottet gavs.

5 §.

Har förskott givits, skall, för bestämmande av arvslotternas storlek, kvarlåtenskapen före delningen ökas med förskottets värde eller, om avräkning ej kan till fullo ske å förskottstagarens arv, med vad därå kan avräknas.

6 §.

Har arvinge som mottagit förskott avlidit före arvlåtaren, äro förskottstagarens avkomlingar pliktiga att avräkna förskottet å sina arvslotter.

Skall arv delas mellan flera grenar och har arvinge i en gren mottagit förskott, äro, om han avlidit före arvlåtaren utan att efterlämna avkomlingar som äga träda i hans ställe, övriga arvingar inom samma gren pliktiga att avräkna förskottet å sina arvslotter; dock taga de ej mindre del i kvarlåtenskapen än de ägt bekomma, om förskottstagaren levat.

7 §.

Vad make av sitt giftorättsgods givit styvbarn eller dess avkomling skall avräknas å mottagarens arv efter andra maken, såframt icke annat föreskrivits eller med hänsyn till omständigheterna måste antagas hava varit avsett. Med samma förbehåll skall vad efterlevande make givit sådan arvinge eller testamentstagare, som enligt 3 kap. 1 § eller 12 kap. 1 § äger taga del i efterlevande makens bo, avräknas å mottagarens lott däri. Bestämmelserna i 2—6 §§ skola även i dessa fall tillämpas.

7 KAP.

Om laglott

1 §.

Hälften av den arvslott, som enligt lag tillkommer bröstarvinge, utgör hans laglott.

2 §.

Bröstarvinge är pliktig att å sin laglott avräkna vad han av arvlåtaren mottagit i förskott å sitt arv, så ock vad han mottagit på grund av testamente, såframt icke annat föränledes av detta.

3 §.

För utfående av laglott äger bröstarvinge påkalla jämkning i testamente. Äro flera förordnanden, skall, om ej annat följer av testamentet, legat utgå före förordnande till universell testamentstagare och legat, som avser viss egendom, utgå före annat samt i övrigt nedsättning ske i förhållande till storleken av varje förordnande eller, vad angår förordnande till bröstarvinge, till den del därav som han ej är pliktig avräkna å sin laglott.

Bröstarvinge, som ej inom sex månader efter det han erhöll del av testamentet på sätt i 14 kap. sägs påkallat jämkning genom att giva testamentstagaren sitt anspråk tillkänna eller genom att väcka talan mot honom, har förlorat sin rätt.

4 §.

Har arvlåtaren i livstiden bortgivit egendom under sådana omständigheter eller på sådana villkor att gåvan till syftet är att likställa med testamente, skall i avseende å gåvan vad i 2 och 3 §§ är stadgat om testamente äga motsvarande tillämpning, om ej särskilda skäl äro däremot; och skall vid nedsättning av gåvan motsvarande del av den bortgivna egendomen återbäras eller, om det ej kan ske, ersättning utgivas för dess värde. Vid laglottens beräkning skall värdet av den bortgivna egendomen läggas till kvarlåtenskapen.

Vill bröstarvinge mot gåvotagare göra gällande rätt som avses i första stycket, skall han väcka talan inom ett år från det bouppteckning efter arvlåtaren avslutades. Försittes denna tid, är rätt till talan förlorad.

Var vid dödsfallet gåvan ej fullbordad, må den ej, med mindre särskilda skäl äro därtill, göras gällande, i den mån det skulle lända till intrång i bröstarvinges laglott.

5 §.

Har arvlåtaren genom testamente tillerkänt någon nyttjanderätt, avkomst eller annan förmån att utgå av kvarlåtenskapen eller genom föreskrifter rörande dennas förvaltning eller på annat sätt inskränkt rätten att förfoga över den, äger bröstarvinge utan hinder av sådant förordnande utfå sin laglott i egendom, varöver han äger fritt föfoga.

6 §.

Äger barn till arvlåtaren på grund av lag rätt till underhållsbidrag ur kvarlåtenskapen, skall hänsyn därtill ej tagas vid bestämmande av bröstarvinges laglott.

Om rätt att genom testamente belasta bröstarvinges laglott med underhållsbidrag stadgas i 8 kap.

8 KAP.

Om underhållsbidrag ur kvarlåtenskap

1 §.

Lämnar arvlåtaren efter sig barn, vars uppfostran icke är avslutad, och kan det ej av sitt arv eller annorledes njuta uppehälle och utbildning efter vad med hänsyn till omständigheterna prövas skäligt, äger barnet, innan arv eller testamente må tagas, ur kvarlåtenskapen utfå bidrag till underhållet med ett belopp en gång för alla, dock ej för tiden efter det barnet fyllt tjuguetta år. Hava flera barn denna rätt och förslår ej kvarlåtenskapen till deras underhåll, skall dem emellan sådan jämkning ske som med hänsyn till deras behov och förhållandena i övrigt finnes skäligt.

Bidrag, varom nu sagts, må ej lända till minskning av annan bröstarvinges arvslott, såvitt han i följd av sjukdom eller annan dylik orsak är ur stånd att själv försörja sig och arvet erfordras till skäligt underhåll eller till fullgörande av underhållsplikt.

2 §.

Har arvlåtaren genom testamente förordnat att barn, som i följd av sjukdom eller annan dylik orsak är ur stånd att själv försörja sig, skall erhålla underhållsbidrag ur kvarlåtenskapen, och kan barnet ej av sitt arv eller an-

noriedes njuta skäligt underhåll, då må sådant bidrag utgå, å särskilda tider eller med ett belopp en gång för alla, ändå att bröstarvinge skulle lida intrång i sin laglott. Bröstarvinge äger dock påkalla sådan jämkning i förordnandet att hans laglott ej belastas annorledes än med årligt bidrag, motsvarande högst fem för hundra av laglottens värde; och äger han utfå laglotten, om han för bidraget ställer säkerhet som av den underhållsberättigade eller av rätten godkännes.

Bidrag enligt denna paragraf skall utgå, innan annat testamente må tagas.

3 §.

Har någon erhållit egendom i testamente av den som efterlämnat barn som avses i 2 §, är han pliktig att utgiva årligt underhållsbidrag, motsvarande högst fem för hundra av egendomens värde; och skall egendomen ej utgivas till honom, med mindre säkerhet, som godkännes av den underhållsberättigade eller av rätten, blivit ställd för underhållsbidraget. Är testamentstagaren bröstarvinge, skall vad nu är sagt gälla allenast egendom som överstiger hans arvslott.

4 §.

Har arvlåtaren bortgivit egendom under sådana omständigheter eller på sådana villkor, varom i 7 kap. 4 § sägs, skall, såvitt fråga är om underhållsbidrag till barn som avses i 1 eller 2 §, beträffande gåvan och gåvotagaren vad om testamente och testamentstagare i 1 och 3 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning. I den mån det visar sig erforderligt, skall den mottagna egendomen återbäras eller, om det ej kan ske, ersättning utgivas för dess värde.

Var vid dödsfallet gåvan ej fullbordad, må den ej göras gällande, i den mån det skulle lända till intrång i barnets rätt till underhållsbidrag.

5 §.

Räcker ej bidrag, varom ovan stadgats, till underhåll åt barn som avses i 1 §, är bröstarvinge, som mottagit egendom i förskott å sin arvslott eller eljest såsom gåva, pliktig att utgiva underhållsbidrag intill egendomens värde vid mottagandet, ändå att fall ej är för handen varom i 4 § sägs; dock äger sådan skyldighet ej rum, i den mån egendomen utan mottagarens vållande gått förlorad. Av det belopp som sålunda skall utgivas äger barnet årligen såsom bidrag till underhållet utfå vad med hänsyn till den tid som återstår för dess uppfostran och omständigheterna i övrigt får anses belöpa på året.

Vad i första stycket sägs skall ej äga tillämpning i fråga om sedvanliga skänker, vilkas värde icke står i missförhållande till givarens villkor. Gåvotagare är ock fri från skyldighet att utgiva underhållsbidrag, såvitt han skulle komma att sakna medel till skäligt underhåll eller till fullgörande av underhållsplikt.

6 §.

Egendom, som avsättes för bestridande av underhållsbidrag å särskilda tider jämlikt 2, 3 eller 4 § skall, såframt ej annat överenskommits, ställas under vård och förvaltning av god man, varom förmåles i 18 kap. föräldrabalken.

7 §.

När väsentligt ändrade förhållanden påkalla det, äger rätten förordna att underhållsbidrag å särskilda tider enligt 3, 4 eller 5 § skall nedsättas eller upphöra. Samma lag vare om sådant underhållsbidrag enligt 2 §, såvitt det belastar bröstarvinges laglott.

8 §.

Anspråk på underhållsbidrag enligt 1 § skall vid talans förlust framställas senast vid skiftet.

Rätt till underhållsbidrag enligt 3, 4 eller 5 § göres gällande genom att anspråk framställs eller talan väckes, i fall som avses i 3 § inom ett år sedan testamentet, varom där sägs, blivit den underhållsberättigade delgivet och i fall som avses i 4 eller 5 § inom samma tid från det bouppteckning efter arvlåtaren avslutades. Försittes denna tid, är rätten förlorad.

9 §.

Vad i detta kapitel stadgas skall i tillämpliga delar gälla i avseende å rätt till underhåll för arvlåtarens barn utom äktenskap, som har arvsrätt efter honom, och för hans adoptivbarn ävensom å skyldighet för sådana barn och deras ävkomlingar att utgiva underhållsbidrag.

De i detta kapitel meddelade bestämmelserna äga icke tillämpning, då barn till arvlåtaren adopterats av annan än arvlåtarens make.

10 §.

Dör fadern till barn utom äktenskap, och har barnet ej efter vad i 4 kap. sägs arvsrätt efter honom, skall det belopp, som erfordras till fullgörande för framtiden av hans underhållsskyldighet mot barnet, före arvs- och testamentslotter utgå av behållningen i boet; dock att barnet icke härigenom må erhålla större del därav än det skulle hava bekommit, om det varit av äktenskaplig börd.

Angående avtal om vad sålunda skall tillkomma barnet gäller vad i 7 kap. 7 § föräldrabalken är stadgat för det fall, att fadern åtager sig att till barnets underhåll utgiva visst belopp en gång för alla.

Med belopp som tillfaller barnet skall förfaras på sätt i sistnämnda lagrum är föreskrivet.

9 KAP.**Om rätt att göra eller taga testamente****1 §.**

Den som fyllt tjuguet år må genom testamente förordna om sin kvarlåtenskap. Testamente må ock göras av underårig, som är eller varit gift eller som efter fyllda sexton år vill förordna om egendom, över vilken han äger själv råda.

2 §.

Förordnande till annan än den som är född vid testators död eller då är avlad och sedermera födes med liv är utan verkan.

Utan hinder av vad nu är sagt gäller förordnande, enligt vilket blivande arvsberättigade avkomlingar till någon, som enligt första stycket äger taga testamente, skola erhålla egendom till full ägo sist vid dennes död eller då annan, som skall åtnjuta rätt till egendomen, avlider eller hans rätt eljest upphör. Ej må i sådant förordnande olikhet göras mellan syskon, vilka ej äro födda eller avlade vid testators död.

3 §.

Om rätt för utländsk medborgare att här i riket taga testamente gäller vad om utlännings rätt att taga arv är stadgat.

10 KAP.**Om upprättande och återkallelse av testamente****1 §.**

Testamente skall upprättas skriftligen med två vittnen. I deras samtida närvaro skall testator underskriva testamentshandlingen eller vidkännas sin underskrift därå. Vittnena skola bestyrka handlingen med sina namn. De skola äga kännedom om handlingens egenskap av testamente, men det står testator fritt att låta dem veta dess innehåll eller ej.

2 §.

Testamentsvittnena böra vid sina namn anteckna yrke och hemvist. De böra ock å handlingen teckna intyg rörande tiden för bevittnandet samt övriga omständigheter som kunna vara av betydelse för testamentets giltighet.

Hava vittnena å handlingen intygat att vid testamentets upprättande så tillgått som i 1 § sägs, skall intyget, där klander väckes, äga tilltro, såframt omständigheter ej förekomma som förringa intygets trovärdighet.

3 §.

Är någon av sjukdom eller annat nödfall förhindrad att upprätta testamente på sätt i 1 § sägs, må han förordna om sin kvarlåtenskap muntligen inför två vittnen eller ock utan vittnen genom egenhändigt skriven och undertecknad handling.

Sådant testamente är ogillt, om testator sedermera under tre månader varit i tillfälle att förordna om sin kvarlåtenskap såsom i 1 § är stadgat.

4 §.

Till testamentsvittne må ej tagas den som är under femton år eller på grund av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten saknar insikt om betydelsen av vittnesbekräftelsen, ej heller testators make eller den som med honom är i rätt upp- eller nedstigande skyldskap eller svågerlag eller är hans syskon eller som på grund av adoption står i motsvarande förhållande till honom.

Ej må någon tagas till vittne vid förordnande till honom själv, hans make eller någon, vilken med honom är i skyldskap eller svågerlag som nyss är sagt eller på grund av adoption står i motsvarande förhållande till honom. Förordnande att vara testamentsexekutor medför dock ej hinder att vara vittne.

Åberopas testamentsvittne till bevis i rättegång, gäller vad i rättegångsbalken är stadgat om sådant bevis.

5 §.

Har testator i den ordning som gäller för testamentes upprättande återkallat sitt förordnande eller har han förstört testamentshandlingen eller eljest otvetydigt givit tillkänna att förordnandet ej längre var uttryck för hans yttersta vilja, är förordnandet utan verkan.

Utfästelse att ej återkalla testamente är icke bindande.

6 §.

Vill någon, i samband med återkallelse av visst förordnande eller eljest, göra tillägg till sitt testamente, gäller vad om upprättande av testamente är stadgat.

7 §.

Har någon genom ensidig återkallelse eller ändring av inbördes testamente väsentligt rubbat förutsättningarna för det ömsesidiga förordnandet, är han förlustig sin rätt på grund av testamentet.

11 KAP.

Om testamentes tolkning

1 §.

Ät testamente skall givas den tolkning som må antagas överensstämma med testators vilja; och skall förty vad nedan i 2—9 §§ stadgas lända till

efterrättelse allenast såvitt icke med hänsyn till förordnandets syfte och övriga omständigheter annat får anses följa av förordnandet.

Har testamente genom felskrivning eller eljest till följd av misstag fått annat innehåll än testator åsyftat, skall det likväl verkställas, såvitt rätta meningen kan utrönas.

2 §.

Legat skall utgå av oskifto och ej räknas å viss lott.

3 §.

Kunna samtliga legat ej utgå, skall legat som avser viss egendom äga företräde framför annat, men skall i övrigt nedsättning ske efter legatens värde.

4 §.

Avser förordnande viss egendom och finnes den ej i kvarlåtenskapen, är förordnandet utan verkan.

5 §.

Är viss egendom, varom förordnande gjorts, på grund av in-teckning eller eljest besvärad av panträtt eller annan rättighet, äger testamentstagaren icke i anledning därav njuta ersättning.

6 §.

Dör testamentstagare innan hans rätt inträtt eller kan testamentet eljest ej verkställas i vad honom angår, skola hans avkomlingar träda i hans ställe, såframt de i fråga om arv efter testator varit berättigade därtill.

7 §.

Är förordnande gjort om hela kvarlåtenskapen eller om allt som ej utgör bröstarvinges laglott, och kan testamentet ej verkställas såvitt angår viss testamentstagare, skola, där ej annat följer av 6 §, universella testamentstagares lotter i motsvarande mån ökas.

8 §.

Har någon gjort testamente till sin trolovade eller make och upplöses därefter trolovningen eller äktenskapet annorledes än genom testators död, är förordnandet utan verkan. Samma lag vare, där någon gjort testamente till sin make och sådant fall är för handen som i 3 kap. 8 § sägs.

9 §.

Är ändamålsbestämmelse meddelad beträffande egendom som tillkommer viss arvinge eller testamentstagare, åligger det denne att verkställa förordnandet. I andra fall skall ändamålsbestämmelse verkställas av oskifto.

10 §.

Med *legat* förstås särskild i testamente given förmån, såsom viss sak eller visst penningbelopp eller nyttjanderätt till egendom eller rätt att därav njuta ränta eller avkomst.

Universell testamentstagare är den som testator insatt i arvinges ställe genom att tillerkänna honom kvarlåtenskapen i dess helhet, viss andel av kvarlåtenskapen eller överskott därå.

12 KAP.

Om testamentstagares rätt i vissa fall

1 §.

Är genom testamente förordnat att egendom, som tillkommer efterlevande make såsom arvinge eller universell testamentstagare, skall, sedan makens rätt upphört, tillfalla annan, äger vad i 3 kap. är stadgat motsvarande tillämpning, såvitt ej annat följer av testamentet.

2 §.

Har någon genom testamente erhållit nyttjanderätten till egendom, vartill äganderätten vid testators död eller senare skall tillfalla annan, gäller vad nedan i 3—9 §§ stadgas, såvitt ej annat följer av testamentet.

3 §.

Nyttjanderättshavaren förvaltar egendomen och njuter avkastningen därav. Vid förvaltningen skall han iakttaga jämväl ägarens rätt och bästa. Egendomen må ej sammanblandas med annan, såframt ej dess ändamålsenliga användning föranleder därtill.

Nyttjanderättshavaren skall vidkännas alla nödiga kostnader för egendomen som böra gäldas med avkastningen under hans besittningstid.

4 §.

Lösören som ej hava särskilt värde för ägaren må nyttjanderättshavaren avyttra. Äro särskilda skäl till avyttring eller pantsättning av annan lös egendom och kan ägarens medverkan därtill ej vinnas, äger rätten på ansökan bemyndiga nyttjanderättshavaren att vidtaga åtgärden. Fordringar är nyttjanderättshavaren behörig att uppsäga, och må han jämväl för dem uppbära betalning.

Ej må nyttjanderätten överlätas.

5 §.

Kapitalbelopp skola av nyttjanderättshavaren göras räntebärande på sätt om omyndigs medel är föreskrivet, såframt ej ägaren eller, när hans samtycke ej kan erhållas, rätten medgivit annat. Utan sådant tillstånd må dock vad som varit anbragt i jordbruk eller annan näring ånyo tagas i anspråk för samma ändamål samt mindre belopp, som eljest influtit för avyttrade lösören, användas till inköp av egendom av samma slag.

6 §.

Ej må ägaren utan nyttjanderättshavarens samtycke överlåta eller eljest förfoga över egendomen. Beträffande fast egendom eller tomträtt skall samtycket lämnas skriftligen med två vittnen.

Kan samtycke ej erhållas, äger rätten på ansökan tillåta åtgärden, när skäl äro därtill.

Har ägaren utan erforderligt samtycke förfogat över egendom, är åtgärden ogill, om nyttjanderättshavaren påstår det.

7 §.

Egendom som omfattas av nyttjanderätten må ej tagas i mät för ägarens gäld, med mindre den på grund av inteckning eller eljest särskilt häftar därför eller fråga är om gäld, för vilken ägaren svarar enligt 21 kap.

8 §.

Vad som trätt i stället för egendom som omfattats av nyttjanderätten skall tillhöra ägaren.

9 §.

Om nyttjanderättshavaren genom vanvård av egendomen eller genom annat otillbörligt förfarande uppenbarligen äventyrar ägarens bästa, må rätten på ansökan ålägga honom att ställa säkerhet för egendomen eller ock förordna, att denna skall ställas under vård och förvaltning av god man som avses i 18 kap. föräldrabalken.

För skada, som nyttjanderättshavaren uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskyndat ägaren, skall ersättning gäldas, då nyttjanderätten upphör eller egendomen ställes under vård och förvaltning av god man.

10 §.

Har genom testamente förordnats att legat skall tillfalla två eller flera efter varandra, skall, såvitt ej annat följer av testamentet, vad i 9 § stadgas äga motsvarande tillämpning, om någon bland dem, såsom där sägs, äventyrar efterföljande testamentstagares bästa eller tillskyndar honom skada.

11 §.

Skall enligt testamente någon njuta avkomst av egendom i kvarlåtenskapen och egendomen, till betryggande av hans rätt, sättas under särskild vård, skall den, där ej annat följer av testamentet, ställas under förvaltning av god man som avses i 18 kap. föräldrabalken

13 KAP.

Om testamentes ogiltighet

1 §.

Var testator ej behörig att förordna om sin kvarlåtenskap eller är testamentet ej upprättat i laga form, är det ej gällande. I fall, varom sägs i 10 kap. 4 § andra stycket, är dock testamentet ogillt allenast i den del som där avses.

2 §.

Testamente är ej gällande, om det upprättats under inflytande av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten.

3 §.

Har någon tvungit testator att upprätta testamentet eller förmått honom därtill genom missbruk av hans oförstånd, viljesvaghet eller beroende ställning, är testamentet ej gällande.

Samma lag vare, om testator blivit svikligen förledd att upprätta testamentet eller om han eljest svävat i villfarelse som varit bestämmande för hans vilja att göra testamentet.

14 KAP.

Om bevakning, delgivning och klander av testamente

1 §.

Testamente skall vid domstol bevakas inom sex månader från det testamentstagaren fått kännedom om testators död och det till hans förmån gjorda förordnandet.

Skall någon på grund av testamente njuta rätt efter annan och har testamentet ej bevakats enligt vad i första stycket sägs, må bevakning med laga verkan äga rum inom tid, som där stadgas, efter det han fått veta att den föregående testamentstagarens rätt upphört.

Bevakning gäller till förmån för envar testamentstagare, för vilken tiden icke gått till ända.

2 §.

Bevakning sker vid den rätt där testator skolat svara i tvistemål i allmänhet eller, om behörig domstol ej sålunda finnes, vid Stockholms rådhusrätt.

Vid bevakning uppvisas testamentet i huvudskrift och intages i protokollet. Har den som vill bevaka icke testamentet i sin besittning eller är det muntligen upprättat, sker bevakningen genom förordnandets tillkännagivande.

3 §.

Testamentstagare, för vilken bevakning ej ägt rum enligt vad i 1 och 2 §§ är sagt, har förlorat sin rätt mot arvinge som ej avstått från klandertalan.

4 §.

Testamente skall sedan bevakning ägt rum delgivas arvinge genom överlämnande av, förutom bevis om bevakningen, testamentshandlingen i bestyrkt avskrift eller, i fråga om muntligt testamente, protokoll över förhör med testamentsvittnena eller annan skriftlig uppgift om testamentets innehåll.

Efterlämnar testator, jämte make, arvingar som avses i 3 kap. 1 §, må testamentet, såvitt dessa angår, delgivas dem som vid tiden för delgivningen äro närmast till arv efter testator.

Äro flera testamentstagare, gäller delgivning, som verkställts av en bland dem, jämväl för de övriga.

5 §.

Vill arvinge göra gällande att testamente är ogillt enligt 13 kap., skall han därom väcka klandertalan inom sex månader efter det han erhöll del av testamentet såsom i 4 § är stadgat. Försittes denna tid, är rätt till talan förlorad.

Om påkallande av jämkning i testamente för utfående av laglott stadgas i 7 kap.

15 KAP.

Om förverkande av rätt att taga arv eller testamente

1 §.

Ej må någon taga arv eller testamente efter den som han genom brottslig gärning uppsåtligen bragt om livet.

Dräper han sålunda någon, som är arvinge eller testamentstagare efter annan, äger han ej bättre rätt till arv eller testamente efter denne än om den dräpte levat.

2 §.

Har någon genom tvång, förledande eller missbruk av annans oförstånd, viljesvaghet eller beroende ställning förmått denne att upprätta eller återkalla testamente eller att avstå därifrån, har han förverkat rätten att taga arv eller testamente efter honom, såvitt ej särskilda skäl äro däremot. Vad sålunda är stadgat äger motsvarande tillämpning, där någon uppsåtligen förstört eller undanhållit testamente.

3 §.

Vad i 1 och 2 §§ är sagt om förövare av brottslig gärning gäller envar som medverkat till brottet såsom i 3 kap. 4 och 5 §§ strafflagen sägs.

4 §.

Har någon förverkat sin rätt att taga arv, skall ärvas såsom hade han dött före arvlåtaren.

16 KAP.

Om preskription av rätt att taga arv eller testamente

1 §.

Vistas, då bouppteckning förrättas, till namnet känd arvinge efter den döde å okänd ort, skall det hos rätten anmälas av den som har boet i sin vård. När sådan anmälan sker eller förhållandet eljest varder kunnigt, skall rätten låta i allmänna tidningarna ofördröjligen intaga kungörelse, att arv efter den döde tillfallit den bortovarande, med anmaning till honom att göra sin rätt till arvet gällande inom fem år från den dag, kungörelsen var införd i tidningarna. I kungörelsen skall den bortovarandes namn upptagas.

I fall som avses i 3 kap. 1 § skall, vid tillämpning av vad nu sagts, den rätt, som tillkommer den först avlidne makens arvingar i den efterlevandes bo, behandlas som arv efter den efterlevande maken.

2 §.

Kan, när bouppteckning förrättas, ej utrönas huruvida arvinge finnes som före allmänna arvsfonden eller före eller jämte annan känd arvinge är berättigad till arv, skall rätten, på anmälan av den som har boet i sin vård eller då förhållandet eljest varder kunnigt, låta i allmänna tidningarna ofördröjligen intaga kungörelse om arvfallet, med anmaning till okända arvingar att göra sin rätt till arvet gällande inom fem år från den dag, kungörelsen var införd i tidningarna. Vad nu är sagt skall ock gälla, där vid bouppteckningen kännedom finnes om arvinge men kunskap saknas såväl om arvingens namn som om hans vistelseort.

3 §.

Är testamentstagare okänd eller vistas han å okänd ort, skall vad i 1 § första stycket är stadgat om anmälan och kungörelse angående arv äga motsvarande tillämpning med avseende å testamentsförordnandet.

Skall testamentstagarens rätt inträda vid annan tid än testators död, må kungörelse ej ske förrän den tiden är inne.

4 §.

Arvinge eller testamentstagare, som ej har att göra sin rätt gällande efter vad i 1, 2 eller 3 § sägs, skall göra det inom tio år från dödsfallet eller, om hans rätt inträder först vid senare tidpunkt, från denna.

5 §.

Undrandrager sig arvinge eller testamentstagare att giva tillkänna huruvida han vill göra anspråk på arv eller på rätt enligt testamentet, äger rätten förelägga honom att göra sin rätt gällande inom sex månader från det föreläggandet blev honom tillställt i huvudskrift eller besannad avskrift.

Sådant föreläggande skall meddelas, såframt ansökan därom göres av någon som är berättigad till arvingens eller testamentstagarens del i kvarlåtenskapen ifall denne försummar att bevara sin rätt.

6 §.

Vill arvinge eller testamentstagare, utan att tillträda kvarlåtenskapen eller sin lott däri, göra sin rätt gällande, skall han anmäla sitt anspråk hos god man, om sådan förordnats att bevaka hans rätt, eller hos var dödsbodelägare som tillträtt kvarlåtenskapen eller ock, om skifte ej skett, hos boutredningsman eller annan som sitter i boet. Anmälan må ock göras hos rätten.

Har god man mottagit anmälan, skall han tillkännagiva den hos rätten. Om anmälan, som gjorts eller tillkännagivits hos rätten, skall genom dess försorg med posten underrättelse översändas till övriga dödsbodelägare, vilkas namn och vistelseort äro upptagna i bouppteckningen efter den döde eller eljest kända för rätten.

7 §.

Har arvinge eller testamentstagare icke inom tid, som i 1—5 §§ är för varje fall stadgad, tillträtt kvarlåtenskapen eller sin lott däri eller anmält anspråk därpå efter vad i 6 § sägs, är han sin rätt förlustig.

8 §.

Arv, som arvinge enligt 7 § gått förlustig, skall tillfalla dem som skulle varit berättigade därtill, om arvingen avlidit före arvlåtaren eller, i fall som avses i 3 kap. 1 §, före den sist avlidne maken.

9 §.

Närmare bestämmelser om kungörelse varom stadgas i 1—3 §§ meddelas av Konungen.

17 KAP.

Om arvsavtal

1 §.

Har någon i fråga om arv efter den som ännu lever träffat avtal med annan än denne, är det ogillt.

Samma lag vare om avtal angående rätt på grund av testamente.

2 §.

Avsäger sig arvinge, genom godkännande av testamente eller eljest, skriftligen hos arvlåtaren sin rätt till arv, är det gällande. Bröstarvinge äger dock utfå sin laglott, med mindre han avstått från denna mot skäligt vederlag eller ock egendom, svarande mot laglotten, tillkommer arvingens make

enligt testamente eller tillfaller hans avkomlingar enligt lag eller enligt testamente med föreskrift om fördelning på sätt om bröstarv är stadgat.

Ej må underårig avsäga sig arv, ej heller omyndigförklarad utan förmyndarens skriftliga samtycke.

Där ej annat framgår av omständigheterna, gäller arvsavsägelse ock mot arvinges avkomlingar.

3 §.

Avtal, varigenom arvlåtare förfogat över sin kvarlåtenskap, är ej gällande. Utfästelse om gåva, som icke må göras gällande under givarens livstid, är giltig allenast såvitt följer av vad om testamente är stadgat.

18 KAP.

Allmänna bestämmelser om dödsbo

1 §.

Efterlevande make, arvingar och universella testamentstagare (*dödsbodelägare*) hava att, om ej särskild dödsboförvaltning är anordnad efter vad i 19 kap. stadgas, för boets utredning gemensamt förvalta den dödes egendom. De företräda därvid dödsboet mot tredje man samt äga att tala och svara i mål som röra boet. Åtgärd som ej tål uppskov må företagas, oaktat samtliga delägars samtycke ej kan inhämtas.

Har bodelning skett eller är giftorätt eljest utesluten, är efterlevande maken ej dödsbodelägare, om han ej är arvinge eller universell testamentstagare. Den som äger taga arv eller testamente först sedan annan arvinge eller universell testamentstagare avlidit är delägare i dennes bo, men ej i arvlåtarens.

Innan testamente blivit ståndande, anses såsom delägare såväl arvinge, vilken uteslutits från arv, som ock den, vilken insatts till universell testamentstagare.

2 §.

Till dess att egendomen omhändertagits av samtliga dödsbodelägare eller av den som eljest har att förvalta boet, skall egendomen, där den ej står under vård av förmyndare, syssloman eller annan, vårdas av delägare som sammanbodde med den avlidne eller eljest kan taga vård om egendomen; och har han att ofördröjligen underrätta övriga delägare om dödsfallet samt, där god man för delägare tarvas, hos rätten göra anmälan såsom i 18 kap. föräldrabalken sägs. Vad nu är sagt om delägare gäller ock efterlevande make som ej är delägare i boet.

Är ej någon som sålunda tager vård om den dödes egendom, skall husfolk, husvärd eller annan som är närmast därtill omhändertaga egendomen samt tillkalla delägare eller hos rätten göra anmälan om dödsfallet. Polis-

myndigheten är ock pliktig att utföra vad nu sagts, om dess biträde äskas eller eljest finnes erforderligt. Då anmälan skett, skall rätten, där så erfordras, förordna god man att fullgöra vad enligt första stycket åligger delägare.

3 §.

Göres för dödsbo annan gäld än som erfordras för begravningen eller för boets upppteckning, vård eller förvaltning eller företages eljest för dödsboet rättshandling som ej är för sådant ändamål erforderlig, är det ej för boet bindande, med mindre tredje man var i god tro.

4 §.

Vad tredje man i god tro slutit med dem som enligt bouppteckningen äro dödsbodelägare är gällande, ändå att annan delägare finnes.

Har, innan bouppteckning skett, rättshandling företagits utan medverkan av testamentstagare, är den ej på sådan grund ogiltig, där tredje man var i god tro och rättshandlingen skäligen ej kunde anstå tills bouppteckningen förrättats.

5 §.

Delägare som var för sin försörjning beroende av den döde äger såsom förskott å sin lott utfå vad för sådant ändamål erfordras, såvitt lotten uppenbarligen förslår och förskottet kan lämnas utan olägenhet för utredningen.

Efterlevande make och oförsörjda barn eller adoptivbarn skola städse njuta nödigt underhåll ur boet under tre månader från dödsfallet.

6 §.

Dödsbodelägare är pliktig att ersätta skada, som han med avseende å boets vård eller förvaltning uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskyndat någon, vars rätt är beroende av utredningen.

Äro flera ersättningspliktiga, svara de en för alla och alla för en. Vad sålunda utgivits skall dem emellan fördelas efter deras andelar i kvarlåtenskapen, så långt de förslå, och därutöver efter huvudtalet, där ej jämkning prövas skäligen med hänsyn till den större eller mindre skuld som ligger envar delägare till last.

19 KAP.

Om boutredningsman och testamentsexekutor

1 §.

Då dödsbodelägare begär det, skall rätten förordna, att egendomen skall avträdas till förvaltning av boutredningsman, samlat utse någon att i sådan egenskap handhava förvaltningen. Har någon genom testamente blivit utsedd att i avseende å förvaltningen träda i arvingars och universella testa-

mentstagares ställe (testamentsexekutor), äger jämväl han påkalla beslut som nu är sagt. Sådant beslut skall ock meddelas på begäran av den som erhållit legat eller äger föra talan om fullgörande av ändamålsbestämmelse, där det prövas nödigt för legatets eller ändamålsbestämmelsens verkställande, eller på begäran av borgenär eller den som står i ansvar för betalning av gäld efter den döde, där det måste antagas att dödsboet är på obestånd eller att sökandens rätt eljest äventyras. Är dödsbodelägare eller den som erhållit legat omyndig eller har enligt 18 kap. 3 eller 4 § föräldrabalken god man förordnats för honom, skall dödsboet avträdas till förvaltning av boutredningsman, om överförmyndaren begär det och rätten finner skäl därtill.

Skall enligt testamente egendomen vara undantagen delägarnas förvaltning, men är testamentsexekutor ej utsedd eller kan den utsedde ej utföra uppdraget, skall rätten, då ansökan göres av någon vars rätt är beroende av utredningen eller förhållandet eljest varder kunnigt, meddela beslut som i första stycket sägs.

Beslut enligt denna paragraf må grundas jämväl å testamente som ej vunnit laga kraft.

2 §.

Vid ansökan som i 1 § sägs fogas avskrift av bouppteckningen efter den döde eller, där inregistrering skett, uppgift å dagen därför. Är ej bouppteckning förrättad, lämnas trovärdig uppgift om delägarna i boet och deras hemvist samt, där testamentsexekutor är förordnad, om dennes namn och hemvist.

3 §.

Val av boutredningsman skall så träffas att uppdraget kan förväntas bli utfört med den insikt som boets beskaffenhet kräver. Särskilt avseende skall fästas vid förslag av dem, vilkas rätt är beroende av utredningen.

Delägare må förordnas till boutredningsman.

Är testamentsexekutor utsedd, skall förordnandet meddelas honom, om ej skäl äro däremot.

4 §.

Där det prövas erforderligt, må flera boutredningsmän förordnas. Rätten äger bestämma, att förvaltningen skall delas mellan dem, och skall därvid tillika föreskriva, efter vilka grunder delningen skall ske.

5 §.

Vill boutredningsman frånträda sitt uppdrag och visar han skälig orsak, skall han av rätten entledigas.

Finnes boutredningsman icke vara lämplig eller bör han av annan särskild orsak skiljas från uppdraget, skall han entledigas, då det begäres av någon vars rätt är beroende av utredningen eller förhållandet eljest varder kunnigt

Är testamentsexekutor förordnad till boutredningsman och förklaras testamentet sedermera ogiltigt, skall rätten på begäran pröva, huruvida uppdraget likväl bör vara honom anförtrott.

6 §.

Göres av samtliga delägare ansökan att boet ej längre skall förvaltas av boutredningsman, och är ej fall för handen som i 1 § andra stycket sägs, skall rätten, med boutredningsmannens entledigande, förordna därom, såframt det kan ske utan fara för någon vars rätt är beroende av utredningen. Är testamentsexekutor förordnad till boutredningsman, skall hans samtycke inhämtas.

7 §.

Avträdes dödsbos egendom till konkurs, är förordnandet för boutredningsman förfallet.

8 §.

Dör boutredningsman, skall det av den som har hans egendom i sin vård utan dröjsmål anmälas hos rätten.

9 §.

Har den som gjort ansökan enligt 1 § ej fullgjort vad i 2 § är stadgat, skall rätten förelägga honom viss tid därtill, vid äventyr att, där det felande ej är tillgängligt då ärendet upptages till vidare behandling, ansökningen skall vara förfallen.

Innan rätten meddelar beslut som avses i 1 eller 5 §, skola dödsbodelägarna genom särskilda meddelanden av rätten erhålla tillfälle att yttra sig, såvitt det kan ske utan märklig tidsutdräkt. Där det prövas erforderligt, skall delägare jämte sökanden på sätt nyss är sagt kallas att inställa sig inför rätten.

Ej må någon förordnas till boutredningsman utan att han samtyckt därtill eller entledigas från sådant uppdrag utan att han erhållit tillfälle att yttra sig.

10 §.

Kan i ärende som avses i 1 eller 5 § slutligt beslut ej omedelbart meddelas, äger rätten, där det erfordras, meddela beslut att gälla intill dess att slutligt beslut föreligger; och skall vad i 9 § tredje stycket sägs vinna tillämpning, i fråga om entledigande av boutredningsman dock endast där så kan ske utan märklig tidsutdräkt.

Mot rättens beslut skall i händelse av missnöje talan föras särskilt. Mot hovrättens beslut må talan ej föras.

11 §.

Boutredningsmannen har att, med iakttagande av vad nedan är stadgat, företaga alla för boets utredning erforderliga åtgärder.

Finns tillgångarna ej förslå till gäldens betalning, skall boutredningsmannen söka träffa uppgörelse med borgenärerna angående deras förnöjande. Kan uppgörelse ej ernås och fylla delägarna ej bristen, skall boets egendom av boutredningsmannen avträdas till konkurs.

I fråga om rättshandlingar som i avsevärd mån inverka på delägarnas behållning i boet samt beträffande andra angelägenheter av vikt, såsom avyttring av egendom som har särskilt värde för delägarna, avveckling av rörelse som den döde idkat eller uppgörelse med borgenärerna, skall boutredningsmannen inhämta delägarnas mening, om det lämpligen kan ske.

12 §.

Boutredningsmannen företräder dödsboet mot tredje man samt äger att tala och svara i mål som röra boet.

13 §.

Fast egendom eller tomträtt må ej av boutredningsmannen överlåtas utan att delägarna skriftligen med två vittnen lämna sitt samtycke eller, där det ej kan erhållas, rätten på ansökan tillåter åtgärden. Vad nu är sagt länder dock ej till inskränkning i den förfoganderätt som kan tillkomma boutredningsmannen enligt lagkraftvunnet testamente.

Har boutredningsmannen utan erforderligt samtycke företagit åtgärd som i första stycket sägs, är den ogill, om delägare väcker talan om klander därå inom tre månader från det han fick kännedom om åtgärden och senast inom ett år sedan lagfart eller inskrivning beviljades.

14 §.

Till dödsboet hörande penningmedel, som göras räntebärande genom insättning i bank, skola insättas i boets namn. Dödsboets egendom må ej heller eljest sammanblandas med vad boutredningsmannen eller annan tillhör.

Utöver vad av 18 kap. 5 § föränledes må egendom ej förskottsvis utgivas till delägare, med mindre det kan ske utan men för annan, vars rätt är beroende av utredningen.

15 §.

Så snart dödsboet beretts för bodelning eller arvskifte samt delning kan äga rum utan men för någon, vars rätt är beroende av utredningen, skall boutredningsmannen göra anmälan härom till delägarna och avgiva redovisning för sin förvaltning.

Sedan bodelning eller arvskifte förrättats av delägarna, skall boutredningsmannen till envar av dem utgiva honom tillkommande egendom. Samma lag vare, där av skiftesman verkställd delning blivit stående.

Har boutredningsman frånträtt uppdraget utan att det blivit slutfört efter vad nu är sagt, är han ock redovisningsskyldig.

16 §.

Kunna flera boutredningsmän, som hava förvaltningen odelad, ej enas i ärende, vari avgörandet tillkommer dem, och föreligger ej flertal för viss mening, skall saken hänskjutas till rättens avgörande. Mot rättens beslut må talan ej föras.

17 §.

När dödsbodelägare begär det eller rätten eljest prövar lämpligt, skall rätten förordna god man att öva tillsyn å boutredningsmannens förvaltning, såframt boutredningsmannen icke ställer säkerhet för ersättning som han kan finnas skyldig att utgiva. Gode mannen äger genomgå räkenskaper och andra handlingar ävensom verkställa inventering av egendomen. Han skall, på föreläggande av rätten eller framställning av delägare, meddela upplysningar om boet och dess förvaltning samt, där anledning föreligger till anmärkning, göra anmälan hos rätten.

Är god man ej utsedd, äger rätten, på ansökan av delägare eller eljest, förelägga boutredningsmannen att avgiva redogörelse för sin förvaltning eller ock förordna någon att granska förvaltningen och däröver avgiva berättelse.

Har beslut enligt denna paragraf meddelats på ansökan av allenast vissa delägare, må rätten på talan av delägare föreskriva, att kostnaden ej skall stanna å boet utan av sökandena slutligen gäldas, med fördelning dem emellan efter deras lotter i boet.

18 §.

Boutredningsman är pliktig att ersätta skada, som han uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskyndat dödsboet eller någon, vars rätt är beroende av utredningen.

Äro flera utredningsmän ersättningspliktiga, svara de en för alla och alla för en. Ersättningsbeloppet skall utredningsmännen emellan slutligen fördelas efter den större eller mindre skuld som prövas ligga envar av dem till last.

Om skyldighet att hos bank nedsätta eller inbetala värdehandlingar och penningmedel, som tillkomma omyndig eller den för vilken god man förordnats, stadgas i föräldrabalken.

19 §.

Om talan å boutredningsmans förvaltning gäller vad om syssloman är stadgat. Klandertalan må föras av envar delägare. Den som anställt klandertalan är berättligad att av dödsboet erhålla ersättning för rättegångskostnaden, i den mån den täckes av vad genom rättegången kommit boet till godo.

Boutredningsmannen äger av dödsboet erhålla skäligt arvode ävensom ersättning för sina kostnader. Lämnar boet ej tillgång, skall sådan gottgörelse gäldas av den på vars ansökan förordnandet meddelats. Äro flera betalnings-skyldiga, svara de en för alla och alla för en.

20 §.

Förordnande att vara testamentsexekutor skall, såvitt ej annat framgår av testamentet, anses innefatta bemyndigande att företaga alla för boets utredning erforderliga åtgärder.

Vad i 14—16, 18 och 19 §§ sagts om boutredningsman skall äga motsvarande tillämpning å testamentsexekutor ävensom å den som genom testamente förordnats att allenast i viss del verkställa utredningen efter den döde; och skall jämväl om entledigande gälla vad om boutredningsman är stadgat.

21 §.

Rättens beslut i ärenden enligt detta kapitel skola utan hinder av fördrag klagan lända till efterrättelse, dock ej beslut enligt 6 §.

20 KAP.

Om bouppteckning

1 §.

Bouppteckning skall förrättas sist tre månader efter dödsfallet, såframt ej på ansökan inom samma tid rätten med hänsyn till boets beskaffenhet eller av annan särskild orsak förlänger tiden.

2 §.

Dödsbodelägare som har egendomen i sin vård eller ock boutredningsman eller testamentsexekutor skall bestämma tid och ort för bouppteckning samt utse två kunniga och trovärdiga gode män att förrätta den. Till förrättningen skola i god tid kallas samtliga delägare. Efterlevande make skall kallas, ändå att han ej är delägare. Skall lott i kvarlåtenskapen åtnjutas först sedan arvinge eller universell testamentstagare avlidit, skall ock den kallas som vid tiden för bouppteckningen är närmast att sålunda taga arv eller testamente.

Omhändertages ej egendomen av delägare, boutredningsman eller testamentsexekutor, ankommer på annan, som efter vad i 18 kap. 2 § sägs har egendomen i sin vård, att föranstalta om bouppteckning.

3 §.

I bouppteckningen angivas dagen för förrättningen, den dödes fullständiga namn, yrke och hemvist samt dödsdagen, så ock deras namn och hem-

vist, vilka skolat kallas till förrättningen, med uppgift tillika, för underårig om hans födelsedag och för arvinge om hans skyldskap med den döde. Arvinge skall angivas, ändå att det står fast att han är utesluten från del i kvarlåtenskapen. Kan uppgift i visst hänseende ej lämnas, skall det anmärkas.

Av bouppteckningen skall framgå vilka som närvarit vid förrättningen. Där någon som skolat kallas ej närvarit, skall vid bouppteckningen fogas bevis att han i tid blivit kallad.

4 §.

Boets tillgångar och skulder antecknas sådana de voro vid dödsfallet. Tillgångarna upptagas med angivande av värdet.

Lever make efter, skola jämväl hans tillgångar och skulder antecknas; dock att, där giftorättsgemenskap var utesluten, anteckning skall ske allenast om efter den döde är arvinge eller universell testamentstagare som äger efter maken taga andel i boet. Värdering verkställs av den efterlevandes giftorättsgods samt, där efter den döde är arvinge eller universell testamentstagare varom nyss sagts, även av hans enskilda egendom.

5 §.

Är efter den döde testamente eller, om han var gift, äktenskapsförord angående förmögenhetsordningen, skall det intagas i bouppteckningen eller i bestyrkt avskrift fogas därvid såsom bilaga.

Bouppteckningen skall jämväl innehålla uppgift om sådan den döde tillhörig livförsäkring som, enär förmånstagare är insatt, ej ingår i kvarlåtenskapen.

Är bland delägarna laglottsberättigad arvinge, skall, där delägare begär det, i bouppteckningen uppgift lämnas om vad arvinge eller hans avkomling av den döde mottagit i förskott eller eljest såsom gåva, så ock om gåva som efterlevande maken, dennes avkomling eller universell testamentstagare mottagit av den döde; och skall tillika uppgivas vad arvinge i förskott erhållit av efterlevande makens giftorättsgods. Vad nu är sagt skall ej gälla, där fråga är om sedvanliga skänker vilkas värde icke står i missförhållande till givarens villkor.

6 §.

Boet uppgives av den som vårdar egendomen eller eljest är med boet bäst förtrogen. Det åligger envar delägare och efterlevande make, ändå att han ej är delägare, att på anmaning lämna uppgifter till bouppteckningen.

Den som uppgivit boet skall å handlingen teckna försäkran under edlig förpliktelse att hans uppgifter till bouppteckningen äro i allo riktiga och att ej något är med vilja och vetskap utelämnat; och skall detta av honom med ed bestyrkas, där talan om sådan edgång föres av någon, vars rätt kan bero därav, eller ock av boutredningsman eller testamentsexekutor. Edgångsplikt

åligger jämväl delägare eller efterlevande make som ej uppgivit boet. Har annan tagit befattning med egendomen, må ock edgång åläggas honom, om skäl äro därtill.

Gode männen skola å handlingen teckna bevis att allt blivit rätteligen antecknat och tillgångarna efter bästa förstånd värderade.

7 §.

Finnes egendom å flera orter, må särskild bouppteckning förrättas å varje ort. I en av bouppteckningarna skall intagas sammanfattning av boets tillgångar och skulder, och skall vad i 5 § stadgas äga tillämpning allenast å den bouppteckningen.

8 §.

Bouppteckning skall inom en månad efter upprättandet jämte bestyrkt avskrift för registrering ingivas till rätten i den ort där den döde skolat svara i tvistemål i allmänhet eller, om behörig domstol ej sålunda finnes, till Stockholms rådhusrätt. Äro flera bouppteckningar, skola de ingivas samtidigt; och skall tiden härför räknas från det den sista bouppteckningen upprättades.

Bestyrkt avskrift av bouppteckningen skall förvaras hos rätten. Är ej avskrift ingiven, skall sådan tagas på boets bekostnad.

9 §.

Det åligger rätten att tillse, att bouppteckning inom laga tid förrättats och ingivits. Finnes det vara försummat, äger rätten vid vite förelägga viss tid eller, där bouppteckning ej skett, förordna någon att föranstalta därom. Sådant förordnande utgör ej hinder att vara god man vid förrättningen.

Registrering av bouppteckning må ej äga rum, där vid bouppteckningen finnes ej hava så förfarits som i detta kapitel sägs. Är bouppteckning bristfällig, äger rätten med föreläggande av vite utsätta tid inom vilken bristen skall avhjälpas.

Den som är pliktig att lämna uppgift till bouppteckning må vid vite hållas därtill.

10 §.

Yppas efter boupptecknings förrättande ny tillgång eller gäld eller annan felaktighet i bouppteckningen, skall inom en månad uppgöras handling, inbefattande tillägg eller rättelse; och gäller om sådan handling vad ovan är stadgat om bouppteckning.

21 KAP.

Om den dödes gäld

1 §.

Varder ej efter ansökan, som göres sist en månad efter det bouppteckningen förrättades, dödsboets egendom avträdd till förvaltning av boutredningsman eller till konkurs, svara delägarna för sådan gäld efter den döde som vid bouppteckningens förrättande var dem veterlig.

Yppas efter bouppteckningens förrättande ny gäld efter den döde och avträdes ej egendomen efter ansökan som göres sist en månad därefter, svarar delägare, som sådan tid försuttit, för den gälden.

2 §.

Sker egendomsavträde efter ansökan, som ingivits senare än en månad efter det bouppteckningen förrättades, är delägare pliktig att till dödsboet utgiva det belopp, varmed gäld, som var honom veterlig en månad före ansökningsdagen, överstiger värdet av den avträdde egendomen och eljest tillgängliga medel, men skall ej vidare mot enskild borgenär stå i ansvar efter vad i 1 § sägs.

Där borgenär begär det, skall delägare med ed fästa, att gäld som yrkandet avser ej var honom veterlig en månad före ansökningsdagen. Gitter han ej gå eden, skall så anses som hade den gälden tidigare varit honom veterlig.

3 §.

Förfaller delägares ansökan om boets avträdande till konkurs, enär egendomen i stället sättes under förvaltning av boutredningsman, skall så anses som hade ansökan om avträde till sådan förvaltning gjorts den dag konkursansökningsdagen ingavs.

4 §.

Hava delägarna giltig anledning antaga, att de ej skola nödgas infria borgen som den döde tecknat eller viss annan förbindelse, skall den gälden ej anses såsom veterlig.

5 §.

Skер egendomsavträde efter det bodelning eller arvskifte ägt rum, skall bodelningen eller skiftet gå åter. Då gälden finnes ej vara större än att den kan betalas av den dödes tillgångar och, om han var gift, vad av andra makens egendom på hans lott belöpt, om gälden gått i beräkning vid bodelningen, skall likväl avträdande till förvaltning av boutredningsman allenast omfatta vad som enligt dennes prövning erfordras till gäldens betalning och kostnaderna för förvaltningen. Vad sålunda erfordras skall av delägarna utgivas i förhållande till vad envar vid bodelningen eller arvskiftet njutit för mycket; och skall bodelningen eller skiftet i övrigt förbliva ståndande.

Yppas hos någon delägare brist, skall den fyllas av de övriga med vad de vid bodelningen eller skiftet vunnit.

6 §.

Egendom, som utgivits såsom legat eller jämlikt ändamålsbestämmelse, skall återbäras, såvitt det erfordras för täckning av gäld. Finnes egendomen ej i behåll, skall dess värde gäldas, såvitt ej särskilda skäl äro däremot.

7 §.

Skyldighet att utgiva egendom jämlikt 5 eller 6 § skall tillika omfatta ränta eller avkomst av egendomen. Nödig kostnad för egendomen skall ersättas, så ock nyttig kostnad, där den var gjord i god tro.

8 §.

Innan den i 1 § första stycket stadgade tiden gått till ända eller, där boet står under förvaltning av boutredningsman, uppgörelse träffats om borgenärernas förnöjande, må betalning av gäld verkställas allenast där med fog kan antagas, att betalningen ej länder till men för borgenärer.

9 §.

Sedan den i 1 § första stycket stadgade tiden gått till ända, må borgenär fordra säkerhet för gäld efter den döde, som ej är till betalning förfallen och för vilken tillräcklig säkerhet ej finnes. Ställes ej säkerhet inom tre månader, må förfallotid ej tillgodonjutas.

10 §.

Är efter den döde gäld som ej förfaller inom sex månader, må den, där flera dödsbodelägare finnas eller allmänna arvsfonden är ensam delägare, hos borgenären uppsägas till betalning sex månader efter uppsägningen. Borgenär, som för sin fordran har säkerhet i inteckning, är dock ej skyldig att taga betalning före förfallodagen, där han inom tre månader efter uppsägningen giver tillkänna att han vill hålla sig allenast till säkerheten.

11 §.

Hava delägarna betalt gäld i strid med vad i 8 § sägs eller, under tid för egendomsavträde enligt 1 § första eller andra stycket, till men för borgenärer utgivit legat, fullgjort ändamålsbestämmelse, sålt, förpantat, annorledes använt eller ock förfarit boets egendom eller ådragit boet förbindelse, svara de för sådan gäld efter den döde som, då de så förforo, var eller sist vid därefter förrättad bouppteckning blev dem veterlig. Kom av åtgärden allenast ringare skada eller företogs den av obetänksamhet eller bristande kännedom om boets ställning, skall allenast skadestånd gäldas.

12 §.

Sker bodelning eller arvskifte innan all gäld är gulden, svara delägarna för gäld efter den döde, som då var eller sist vid därefter förrättad bouppteckning blev dem veterlig. Bodelning skall dock icke medföra sådan påföljd, där efterlevande maken ej erhållit något av den dödes egendom.

13 §.

Hava delägarna, sedan boet blivit avträtt till förvaltning av boutredningsman, utverkat rättens förordnande att boet icke längre skall sålunda förvaltas, skall i fråga om ansvar för gäld så anses som hade egendomsavträdet ej ägt rum.

14 §.

Försitter delägare, som har boet i sin vård, tid för boupptecknings förrättande, skall han svara för all den dödes gäld. Samma lag vare, där delägare vid bouppteckningen eller dess edfästade genom veterligen oriktig uppgift eller svikligt förtigande äventyrar borgenärers rätt.

15 §.

Häftar delägare i ansvar för gäld efter den döde, skall ansvarigheten ock gälla annan boets gäld; och är delägare förty i fall som avses i 2 § första stycket pliktig att utgiva vad som erfordras för täckning av gäld, som före egendomsavträdet ådragits boet.

16 §.

Vad i 1—4 samt 11—15 §§ stadgas om skyldighet för delägare att svara för gäld skall ej äga tillämpning å delägare som är omyndig, ej heller å allmänna arvsfonden eller annan som företrädes av god man, men förmyndaren eller gode mannen skall gentemot borgenärerna svara för skada som kommit av hans åtgärd eller försummelse.

17 §.

Hava flera enligt detta kapitel ådragit sig ansvar för gäld eller för skada, svara de en för alla och alla för en. Vad sålunda utgivits skall dem emellan fördelas enligt den i 18 kap. 6 § stadgade grunden.

18 §.

Har arvinge eller testamentstagare ej njutit förmån av boet och ej heller tagit annan befattning därmed än att han fullgjort vad enligt 18 kap. 2 § åligger honom och deltagit i bouppteckningens förrättande, är han fri från ansvar på grund av underlåtenhet att avträda boet.

19 §.

Finnes efter den döde allenast egendom som ej kunnat hos honom tagas i mät, skall vad i detta kapitel är stadgat om ansvar för gäld ej äga tillämp-

ning. Vad nu är sagt länder dock ej till inskränkning i delägares skyldighet att låta egendomen eller dess värde gå i betalning för gälden.

22 KAP.

Om verkställighet av legat och ändamålsbestämmelser

1 §.

Legat av oskifto skall utgivas så snart det kan ske utan men för någon, vars rätt är beroende av boets utredning.

Företages arvskifte innan legatet utgivits eller egendom, som därför erfordras, blivit ställd under särskild vård, äro delägarna en för alla och alla för en ansvariga för förordnandets verkställande såsom om skifte ej ägt rum. Vad sålunda utgivits skall dem emellan fördelas enligt den i 18 kap. 6 § stadgade grunden.

2 §.

Skall legat fullgöras av viss arvinge eller testamentstagare, är denne pliktig att verkställa förordnandet, när han mottagit den egendom som är avsedd för legatets fullgörande. Där av hans försummelse beror att egendomen ej utgivits till honom, skall han gälda skadan.

3 §.

Varder i fråga om legat testamentstagarens rätt genom vanvård eller eljest äventyrad, må rätten på ansökan förordna, att säkerhet skall ställas för legatets utgörande eller att egendom, varom fråga är, skall sättas under särskild vård.

4 §.

Avser legat viss egendom, skall, där ej annat följer av testamentet, avkastningen tillfalla testamentstagaren men nödig kostnad, vilken ej föranletts av boutredningen, av honom gäldas innan egendomen utgives.

5 §.

Å legat, som avser visst penningbelopp, äger testamentstagaren, såvitt ej annat framgår av testamentet, tillgodonjuta ränta efter fem för hundra om året, sedan fyra månader förflutit från testators död.

6 §.

Vad i detta kapitel är stadgat om legat skall äga motsvarande tillämpning å ändamålsbestämmelse.

7 §.

Underlåter någon vad honom åligger med avseende å verkställande av ändamålsbestämmelse, må talan därom föras av testators arvinge, vare sig

han äger del i boet eller ej, efterlevande make, arvinges avkomling eller universell testamentstagare, så ock av boutredningsman eller testaments-exekutor.

Då fråga är om allmännyttigt ändamål, må talan jämväl föras på förordnande av länsstyrelsen i det län där verkställigheten huvudsakligen skall ske.

23 KAP.

Om arvskifte

1 §.

Arvskifte förrättas av arvingar och universella testamentstagare.

Var den döde gift, skall först bodelning äga rum mellan efterlevande maken och övriga delägare efter vad i giftermålsbalken sägs.

2 §.

Mot delägares bestridande må skifte ej företagas, innan bouppteckning skett och all veterlig gäld blivit gulden eller delägaren fritagits från ansvar för gälden eller medel till dess betalning ställts under särskild vård.

Skall legat eller ändamålsbestämmelse fullgöras av oskifto, må skifte ej mot delägares bestridande äga rum, innan förordnandet verkställts eller delägaren fritagits från att svara för dess fullgörande eller erforderlig egendom blivit ställd under särskild vård.

Står boet under förvaltning av boutredningsman eller testamentsexekutor, må skifte ej företagas, innan denne anmält att utredningen slutförts.

3 §.

Envar delägare äger vid skiftet njuta lott i varje slag av egendom; dock bör vad ej lämpligen kan delas eller skiljas såvitt möjligt läggas å en lott. Fordran å delägare skall tillskiftas denne så långt hans lott förslår.

4 §.

Över arvskifte skall upprättas handling, som underskrives av delägarna med vittnen.

5 §.

Då delägare begär det, skall rätten förordna någon att vara skiftesman. Där det prövas erforderligt, må flera skiftesmän förordnas. Vid ansökningen skall fogas avskrift av bouppteckningen efter den döde eller, där inregistrering skett, uppgift å dagen därför.

Står boet under förvaltning av sådan boutredningsman eller testaments-exekutor som ej är delägare, är han utan särskilt förordnande skiftesman, såframt ej annan förut blivit utsedd därtill.

6 §.

Finnes skiftesman icke vara lämplig eller bör han av annan särskild orsak skiljas från uppdraget, skall han entledigas, då det begäres av någon, vars rätt är beroende av skiftet, eller förhållandet eljest varder kunnigt.

7 §.

Innan rätten meddelar beslut som avses i 5 eller 6 §, skola delägarna genom särskilda meddelanden av rätten erhålla tillfälle att yttra sig. Där det provas erforderligt, skall delägare jämte sökanden på sätt nyss är sagt kallas att inställa sig inför rätten.

Ej må någon förordnas till skiftesman utan att han samtyckt därtill eller entledigas från sådant uppdrag utan att han erhållit tillfälle att yttra sig.

8 §.

Skiftesmannen skall bestämma tid och ort för skifte samt till förrättningen kalla delägarna. Vid förrättningen skall han lämna dessa det biträde som finnes erforderligt.

Kan enighet ej vinnas, har skiftesmannen att själv bestämma om delningen och däröver upprätta handling, som av honom underskrives. Skifteshandlingen skall ofördröjligen delgivas envar delägare genom överlämnande av besannad avskrift. Vill delägare klandra skiftet, skall han inom tre månader efter delgivningen väcka talan mot övriga delägare; försittes denna tid, är rätt till talan förlorad. I mål som nyss är sagt äger rätten inhämta yttrande av skiftesmannen, så ock till honom återförvisa ärendet.

9 §.

Skiftesman äger av dödsboet erhålla skäligt arvode ävensom ersättning för sina kostnader.

24 KAP.

Om avtal angående sammanlevnad i oskiftat dödsbo

1 §.

Hava, vid samförvaltning av dödsbo, delägarna överenskommit att leva samman i oskiftat bo, gäller, i den mån ej annat föranledes av avtalet, om förvaltningens handhavande och boets företrädande vad i 18 kap. 1 § sägs; och skall vad i 3, 4 och 6 §§ samma kapitel är stadgat äga motsvarande tillämpning.

2 §.

Såvitt avkastningen ej skall användas till bekostnad av gemensamushållning eller eljest för gemensam räkning, är envar delägare berättigad att efter varje kalenderårs utgång fordra delning av behållen avkastning.

3 §.

Har ej tid fastställts för beståndet av avtal om sammanlevnad i oskiftat bo, är avtalet gällande tills tre månader förflutit sedan det blivit av någon delägare uppsagt hos de övriga. Samma lag vare, där vid avtal gällande för bestämd tid sammanlevnaden fortsatt efter den tidens utgång.

4 §.

Träder efterlevande make, som deltagit i avtalet, i nytt gifte, eller dör delägare och efterlämnar han såsom dödsbodelägare någon, som ej deltagit i avtalet, skall detta, om uppsägning sker inom fyra månader därefter, upphöra att gälla tre månader efter uppsägningen.

Där förmyndare eller god man deltagit i avtalet, skall vid förmynderskapets eller godmanskapets upphörande rätt till uppsägning som i första stycket sägs tillkomma den å vars vägnar avtalet slutits.

5 §.

Har, efter det avtal om sammanlevnad i oskiftat bo slutits, väsentlig ändring inträtt i de förhållanden som därvid voro avgörande, eller finnes avtalet av annan särskild orsak ej böra bestå, må rätten på delägaras talan förklara, att avtalet skall upphöra att gälla.

Om hävande av avtal, vars fortsatta bestånd medför äventyr för delägare som är omyndig eller för vilken god man är förordnad, är särskilt stadgat.

6 §.

Förordnas om boets avträdande till förvaltning av boutredningsman, är avtal om sammanlevnad i oskiftat bo förfallet. Ej må sådant förordnande meddelas på ansökan av delägare.

25 KAP.

Om dödförklaring

1 §.

Är någon borta och hava sedan han veterligen sist var vid liv förflutit tio år eller, där han skulle vara över sjuttiofem år gammal, fem år, må ansökan göras om hans dödförklaring. Befann sig den bortovarande i livsfara då han veterligen senast var i livet, må ansökan ske efter det tre år förflutit.

2 §.

Ansökan om dödförklaring göres av den bortovarandes make, arvinge eller annan, vars rätt kan bero av dödförklaringen, hos rätten i den ort, där den bortovarande senast haft hemvist inom riket, eller, om behörig domstol ej sålunda finnes, hos Stockholms rådhusrätt.

3 §.

Över ansökningen skall rätten höra den bortovarandes inom riket vistande make och närmaste fränder, annan som kan antagas senast hava haft underrättelse om den bortovarande, ävensom kyrkoherden och allmänna åklagaren i den ort, där han senast ägt hemvist inom riket.

4 §.

Är sådan tid förfluten som i 1 § sägs och utrönes ej att den bortovarande avlidit, skall rätten utfärda kungörelse om ansökningen med kallelse å honom å senast viss dag, som ej må sättas tidigare än ett år därefter, anmäla sig hos rätten. Kungörelsen skall även innehålla anmaning till envar, som kan lämna upplysning i ärendet, att inom samma tid giva det rätten tillkänna.

Genom rättens försorg skall kungörelsen ofördröjligen införas i allmänna tidningarna och tidning inom orten, så ock avsändas till pastorsämbetet i den församling, där den bortovarande senast haft hemvist inom riket, för uppläsande i kyrkan så snart ske kan.

5 §.

Har den i kungörelsen fastställda dagen gått till ända, skall rätten, om sådan tid som i 1 § sägs är förfluten och man ej vet att den bortovarande avlidit, förklara att han skall anses för död; och skall han antagas hava avlidit, i fall som i 1 § första punkten sägs vid utgången av den månad då nyss angiven tid gick till ända, eller i fråga om bortovarande som fyllt sextiofem men ej sjuttio år när han veterligen sist var vid liv, vid utgången av den månad under vilken han skulle hava fyllt sjuttiofem år samt, i fall enligt andra punkten i samma paragraf, å den dag eller, om dagen ej är känd, vid utgången av den månad då livsfaran förelåg. I rättens beslut skall angivas vilken dag sålunda är att antaga såsom dödsdag.

6 §.

Då enligt lag tid skall räknas från dödsfall, skall, där dödförklaring skett, tiden räknas från det beslutet vann laga kraft.

7 §.

Finnes den dödförklarade sedermera vara vid liv, skall envar, som i följd av dödförklaringen tillträtt egendom, bära den åter. Samma lag vare, där den dödförklarade finnes hava avlidit å annan tid än den som antagits såsom dödsdag och med hänsyn därtill annan är berättigad till kvarlåtenskapen.

Har egendom som skall återbäras blivit till annan överlåten, är jämväl denne återbäringsskyldig, där han ej var i god tro då han åtkom egendomen.

Då egendom återbäres, skall ock gäldas ränta eller avkomst för tiden efter det innehavaren vann kunskap, att annan ägde bättre rätt till egendomen, eller stämning blev honom delgiven. Har han för egendomen haft nödig kostnad, skall den ersättas; nyttig kostnad skall ock ersättas, där den ej var gjord å tid som nyss sagts.

Förslag
till
Lag
om införande av nya ärvdabalken

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den nu antagna ärvdabalken skall jämte vad här nedan stadgas träda i kraft den 1 januari 1959.

Har arvlåtaren avlidit innan nya ärvdabalken trätt i kraft, skall äldre lag fortfarande äga tillämpning. Ändå att arvlåtaren avlidit före ikraftträdandet, skall dock nya balken lända till efterrättelse beträffande boutredning och arvskifte, när fråga är om rätt i dödsbo efter annan och denne avlidit efter ikraftträdandet.

2 §.

Genom nya ärvdabalken upphävas:

lagen den 8 juni 1928 (nr 279) om arv;

lagen den 25 april 1930 (nr 104) om testamente;

lagen samma dag (nr 107) om arvsavtal;

lagen den 9 juni 1933 (nr 314) om boutredning och arvskifte; och

8 § lagen den 10 juni 1949 (nr 382) om införande av föräldrabalken.

3 §.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum som ersatts genom bestämmelse i nya ärvdabalken, skall denna i stället tillämpas.

4 §.

Har adoption ägt rum enligt bestämmelser som gällt före ikraftträdandet av den samtidigt med nya ärvdabalken antagna lagen om ändring i föräldrabalken, skall beträffande rätt till arv på grund av adoptivförhållandet och underhållsbidrag ur kvarlåtenskap äldre lag äga tillämpning, ändå att arvlåtaren avlidit efter nya ärvdabalkens ikraftträdande.

Vad nu stadgats skall ej gälla, om förklaring meddelats enligt punkt 1 i övergångsbestämmelserna till lagen om ändring i föräldrabalken.

5 §.

Bestämmelserna i 16 kap. 5 § nya ärvdabalken äga tillämpning då föreläggande som där avses skall meddelas efter ikraftträdandet, ändå att arvlåtaren avlidit dessförinnan.

Förslag
till
Lag
om ändring i giftermålsbalken

Härigenom förordnas, *dels* att 12 kap. 3 § och 13 kap. 13 § giftermålsbalken¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels ock* att i 15 kap. samma balk skall såsom 29 § införas ett nytt stadgande av nedan angiven lydelse och att nuvarande 29 §² skall betecknas 30 §.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

12 KAP.

3 §.

Till dess bodelning sker, tage efterlevande maken del i förvaltningen av den dödes egendom efter vad i *lagen om boutredning och arvskipfte* sägs.

Till dess bodelning sker, tage efterlevande maken del i förvaltningen av den dödes egendom efter vad i *ärvdabalken* sägs.

13 KAP.

13 §.

Vid lotternas — — — — — makens lott.

Skall ena — — — — — äger anvisa.

Rätt, varom i första stycket sista punkten sägs, tillkomme, när make är död, ej andra arvingar än bröst- arvingar; och njute de sådan rätt allenast beträffande fastighet, som maken förvärvat från *släkting* i rätt uppstigande led eller *sådan släktings* dödsbo.

Rätt, varom i första stycket sista punkten sägs, tillkomme, när make är död, ej andra arvingar än bröst- arvingar; och njute de sådan rätt allenast beträffande fastighet, som maken förvärvat från *någon med vilken han varit släkt* i rätt uppstigande led eller *till vilken han på grund av adoption stått i motsvarande förhållande eller ock från sådan anförvants* dödsbo.

Om det — — — — — särskilt stadgat.

¹ Senaste lydelse av 12 kap. 3 § se SFS 1933: 316 och av 13 kap. 13 § se SFS 1926: 191.

² Senaste lydelse se SFS 1946: 822.

15 KAP.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

29 §.

Vistas den, mot vilken talan enligt denna balk riktas, å okänd ort, skall hans rätt i saken bevakas av god man, varom i 18 kap. föräldrabalken förmäles.

29 §.

Mot beslut, som av underrätt meddelats under rättegången i fråga, varom förmäles i 9 kap. 6 eller 9 §, 11 kap. 20 eller 23 § eller detta kap. 11, 24 eller 25 §, skall talan föras särskilt.

Mot hovrättens beslut i fråga, som nu nämnts, må talan ej föras.

30 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1959.

Vad i 13 kap. 13 § nya lagen stadgas för det fall att ena maken är död skall, om maken avlidit efter nya lagens ikraftträdande och 13 kap. är tillämpligt vid bodelning i anledning av makens död, äga tillämpning, ändå att äktenskapet ingåtts före ikraftträdandet.

Förslag
till
Lag
om ändring i föräldrabalken

Härigenom förordnas, *dels* att 2 kap. 2 och 3 §§, 4 kap. 2, 5, 9 och 12 §§, 7 kap. 5 och 10 §§, 12 kap. 1 §, 14 kap. 2 §, 15 kap. 12 § samt 20 kap. 3, 5—7, 9, 12, 13 och 36 §§ föräldrabalken skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels* att 4 kap. 7 § nämnda balk skall upphöra att gälla, *dels ock* att i 4 kap. samma balk skall införas en ny paragraf, betecknad 13 §, av nedan angiven lydelse.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 KAP.

2 §.

Är mannen död, och har han varken försuttit tid till talan enligt 1 § eller efter barnets födelse erkänt barnet såsom sitt, må envar, som jämte eller näst efter barnet är berättigad till arv efter honom, väcka sådan talan inom ett år från det han erhållit kännedom om barnets födelse och om mannens död. Har mannen ej varaktigt sammanbott med barnet, vare arvinge dock ej förlustig sin talan förrän ett år förflutit från det att anspråk, som grundats på att barnet har äktenskaplig börd, framställts mot dödsboet. Efterlämnar den avlidne, jämte maka, *såsom närmaste* arvingar *skyldemän* som avses i 2 kap. 1 § *lagen om arv*, äge envar av dem sådan rätt.

Är mannen död, och har han varken försuttit tid till talan enligt 1 § eller efter barnets födelse erkänt barnet såsom sitt, må envar, som jämte eller näst efter barnet är berättigad till arv efter honom, väcka sådan talan inom ett år från det han erhållit kännedom om barnets födelse och om mannens död. Har mannen ej varaktigt sammanbott med barnet, vare arvinge dock ej förlustig sin talan förrän ett år förflutit från det att anspråk, som grundats på att barnet har äktenskaplig börd, framställts mot dödsboet. Efterlämnar den avlidne, jämte maka, arvingar som avses i 3 kap. 1 § *ärvdabalken*, äge envar av dem sådan rätt.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.

Vill barn som avses i 1 kap. 1 § vinna förklaring, att det icke har äktenskaplig börd, äge barnet väcka talan därom mot mannen eller, om han är död, hans arvingar. Efterlämnar mannen, jämte maka, såsom närmaste arvingar *skyldemän* som avses i 2 kap. 1 § lagen om arv, skall talan riktas mot dem, som då talan väckes äro närmast till arv.

Vill barn som avses i 1 kap. 1 § vinna förklaring, att det icke har äktenskaplig börd, äge barnet väcka talan därom mot mannen eller, om han är död, hans arvingar. Efterlämnar mannen, jämte maka, arvingar som avses i 3 kap. 1 § *ärvdabalken*, skall talan, såvitt dessa angår, riktas mot dem som då talan väckes äro närmast till arv.

4 KAP.

2 §.

Den som är förklarad omyndig må ej antaga adoptivbarn *med mindre han vill adoptera eget barn utom äktenskap eller adoptera gemensamt med myndig make samt förmyndaren samtycker till adoptionen.*

Den som är förklarad omyndig må ej *utan förmyndarens samtycke* antaga adoptivbarn.

5 §.

Utan eget samtycke må den som fyllt tolv år ej adopteras.

Utan eget samtycke må den som fyllt tolv år ej adopteras; *dock må, utan hinder av att samtycke ej föreligger, adoption ske av den som är under sexton år, därest det kan antagas lända honom till skada att han tillfrågas.*

Den som ej — — — — — samtycke inhämtas.

Den som är — — — — — förmyndarens samtycke.

7 §.

Barnets rättsliga ställning till föräldrarna röner ej annan inverkan av adoptionen än som följer av vad i 6 och 7 kap. sägs om vårdnad och underhåll eller eljest i lag särskilt stadgas.

9 §.

(Gällande lydelse)

Adoptivförhållandet varde — — — för barnet.

Har adoptivbarnet grovt förgått sig mot adoptanten eller hans närmaste, eller för *adoptivbarnet* ett lastbart eller brottsligt liv, äge adoptanten vinna adoptivförhållandets hävande.

(Föreslagen lydelse)

Har adoptivbarnet grovt förgått sig mot adoptanten eller hans närmaste eller för *barnet* ett lastbart eller brottsligt liv, *och kan det uppenbarligen icke fordras att adoptivförhållandet ändock skall bestå*, äge adoptanten vinna adoptivförhållandets hävande.

12 §.

Avlider adoptanten, må adoptivförhållandet efter ansökan av adoptivbarnets föräldrar eller en av dem hävas, såframt det påkallas av barnets bästa.

Varder adoptivbarnet efter adoptantens död adopterat av annan, skall det tidigare adoptivförhållandet anses hävt.

12 §.

Häves adoptivförhållandet, upphöre all verkan av adoptionen, såvitt *ej annat särskilt stadgas*.

13 §.

Häves adoptivförhållandet, upphöre all verkan av adoptionen såvitt *angår adoptivbarnets ställning till adoptanten och dennes skyldemän. Rätten äge dock, om med hänsyn till anledningen till hävandet, barnets ålder och övriga omständigheter särskilda skäl äro därtill, vid hävandet bestämma, att adoptanten skall bidra till adoptivbarnets underhåll.*

I förhållande till adoptivbarnets skyldemän medför hävandet i fall som avses i 10 § ej någon ändring med avseende å underhållsskyldighet eller rätt till arv; i fall som avses i 8, 9 och 12 §§ äge rätten, efter vad med hänsyn till omständigheterna finnes skäligt, bestämma, huruvida adoptionens verkan i sagda hänse-

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

den skall bestå. Är barnet underårigt, tillkomme vårdnaden och förmynderskapet den som rätten utser därtill.

Om adoptivbarnets namn stadgas i 5 kap.

7 KAP.

5 §.

Adoptant och — — — — — makens barn.

Barnets föräldrar vare ej skyldiga att bidra till dess underhåll, där ej adoptanten samt, om han är gift, hans make bliva ur stånd att fullgöra sin underhållsskyldighet.

Med adoptionen upphör underhållsskyldigheten mellan föräldrarna och barnet. Om den som är gift adopterar sin makes barn, skall dock underhållsskyldigheten mellan maken och barnet bestå.

10 §.

Fader till — — — — — efter nedkomsten.

Dör fadern — — — — — efter dödsfallet.

Vad i första och andra styckena sägs om fadern skall, där barnet födes dött eller havandeskapet avbrutits, i den mån det finnes skäligt gälla den som haft samlag med modern å tid då barnet kan vara avlat, om det ej framstår såsom osannolikt att han är barnets fader.

Vad i 7 § första stycket, andra stycket första punkten samt tredje stycket ävensom 8 § är stadgat om avtal eller dom rörande underhåll till barn utom äktenskap skall äga motsvarande tillämpning med avseende å underhåll, som enligt vad i *första och andra stycket av* förevarande paragraf sägs tillkommer modern.

Vad i 7 § första stycket, andra stycket första punkten samt tredje stycket ävensom 8 § är stadgat om avtal eller dom rörande underhåll till barn utom äktenskap skall äga motsvarande tillämpning med avseende å underhåll, som enligt vad i förevarande paragraf sägs tillkommer modern.

12 KAP.

1 §.

Förmynderskap för underårig skall inskrivas, då fader, efter vilken den underårige är arvsberättigad, el-

Förmynderskap för underårig skall inskrivas, då fader, efter vilken den underårige är arvsberättigad, el-

(Gällande lydelse)

ler moder avlider, eller då dessförinnan egendom, som skall stå under förmyndarens förvaltning, annorledes än genom upptagande av lån tillfaller den underårige eller någon rättens åtgärd vidtages i fråga som rör förmynderskapet.

Inskrivningen skall — — — Stockholms rådhusrätt.

(Föreslagen lydelse)

ler moder *eller, om den underårige är adopterad, adoptant* avlider eller då dessförinnan egendom, som skall stå under förmyndarens förvaltning, annorledes än genom upptagande av lån tillfaller den underårige eller någon rättens åtgärd vidtages i fråga som rör förmynderskapet.

14 KAP.

2 §.

Förmyndare, som — — — — — omyndigs egendom.

Mot borgenär i dödsboet eller annan, vars rätt är beroende av utredningen, står förmyndaren, såvitt angår skada genom hans åtgärd eller försummelse, i ansvar efter vad i *lagen om boutredning och arvskifte* stadgas.

Mot borgenär i dödsboet eller annan, vars rätt är beroende av utredningen, står förmyndaren, såvitt angår skada genom hans åtgärd eller försummelse, i ansvar efter vad i *ärvdabalken* stadgas.

15 KAP.

12 §.

Förvärvar omyndig — — — — — särskilt stadgat.

Äger omyndig att av dödsbo utfå värdehandling eller penningar på grund av giftorätt, arv eller testamente eller såsom underhåll enligt *lagen om arv*, vare boutredningsman eller testamentsexekutor pliktig att, såframt ej värdet är ringa eller överförmyndaren eljest medgiver undantag, nedsätta värdehandlingen eller inbetala medlen hos bank enligt vad i första stycket stadgas. Vad nu sagts om skyldighet att inbetala penningmedel hos bank skall ock gälla, där någon, som här i riket driver försäkringsrörelse, skall utgiva försäkringsbelopp, som tillkommer omyn-

Äger omyndig att av dödsbo utfå värdehandling eller penningar på grund av giftorätt, arv eller testamente eller såsom underhåll enligt *8 kap. ärvdabalken*, vare boutredningsman eller testamentsexekutor pliktig att, såframt ej värdet är ringa eller överförmyndaren eljest medgiver undantag, nedsätta värdehandlingen eller inbetala medlen hos bank enligt vad i första stycket stadgas. Vad nu sagts om skyldighet att inbetala penningmedel hos bank skall ock gälla, där någon, som här i riket driver försäkringsrörelse, skall utgiva försäkringsbelopp, som tillkommer omyn-

(Gällande lydelse)

dig, och fråga ej är om pension eller livränta eller om försäkringsbelopp, som den omyndige äger att själv förvalta. I andra fall äge överförmyndaren genom meddelande till den som skall utgiva värdehandling eller penningar förordna, att nedsättning eller inbetalning skall ske hos bank.

Den som — — — — — förmyndaren därom.

(Föreslagen lydelse)

dig, och fråga ej är om pension eller livränta eller om försäkringsbelopp, som den omyndige äger att själv förvalta. I andra fall äge överförmyndaren genom meddelande till den som skall utgiva värdehandling eller penningar förordna, att nedsättning eller inbetalning skall ske hos bank.

20 KAP.

3 §.

Talan rörande faderskapet till barn utom äktenskap eller om barnets egenskap av trolovningsbarn må väckas vid rätten i den ort, där mannen har sitt hemvist eller lägersmålet skett. Är han död, må talan väckas vid den rätt, som har att upptaga tvist om arv efter honom.

Talan rörande faderskapet till barn utom äktenskap eller om barnets egenskap av trolovningsbarn må väckas vid rätten i den ort, där mannen har sitt hemvist eller lägersmålet skett. Är han död, må talan väckas vid den rätt, där dödsboet efter honom svarar.

5 §.

Laga domstol i ärende om antagande av adoptivbarn eller adoptivförhållandes hävande vare rätten i den ort, där adoptanten har sitt hemvist.

Laga domstol i ärende om antagande av adoptivbarn vare rätten i den ort, där adoptanten har sitt hemvist.

Ärende om adoptivförhållandes hävande upptages av rätten i den ort, där adoptanten eller, om han är död, adoptivbarnet har sitt hemvist.

6 §.

I ärende om antagande av adoptivbarn skall rätten söka inhämta *upplysning* huruvida vederlag eller bidrag till barnets underhåll är givet eller utfäst. Har barnet ej fyllt aderton år, skall yttrande inhämtas såväl från barnavårdsnämnden i den för-

I ärende om antagande av adoptivbarn skall rätten söka inhämta *upplysningar om barnet och adoptanten ävensom* huruvida vederlag eller bidrag till barnets underhåll är givet eller utfäst. Har barnet ej fyllt aderton år, skall yttrande inhämtas såväl

(Gällande lydelse)

samling, där adoptanten är kyrkobokförd, som ock, där barnavårdsman förordnats för barnet, från den barnavårdsnämnd som har att utöva tillsyn å barnavårdsmannens verksamhet och eljest från barnavårdsnämnden i den församling, där föräldrarna eller den av dem som har vårdnaden om barnet är kyrkobokförd.

Fader eller — — — — — han höras.

(Föreslagen lydelse)

från barnavårdsnämnden i den församling, där adoptanten är kyrkobokförd, som ock, där barnavårdsman förordnats för barnet, från den barnavårdsnämnd, som har att utöva tillsyn å barnavårdsmannens verksamhet, och eljest från barnavårdsnämnden i den församling, där föräldrarna eller den av dem som har vårdnaden om barnet är kyrkobokförd.

I fall, varom i 4 kap. 12 § andra stycket sägs, lämne rätten arvingar efter den avlidne adoptanten som avses i 2 kap. 3 § tillfälle att yttra sig.

7 §.

Är adoptivbarn — — — — — andra stycket.

I ärende om adoptivförhållandes hävande jämlikt 4 kap. 8 eller 9 § lämne rätten alla dem tillfälle att yttra sig, vilkas samtycke eller hörande vore för adoption erforderligt, så ock, där adoptanten är förklarad omyndig, hans förmyndare. Är adoptivbarnet omyndigt och är ej annan än adoptanten förmyndare, eller vistas den, mot vilken ansökningen är riktad, å okänd ort, skall hans rätt bevakas av god man, varom i 18 kap. förmäles.

I ärende om adoptivförhållandes hävande jämlikt 4 kap. 8, 9 eller 12 § lämne rätten alla dem tillfälle att yttra sig, vilkas samtycke eller hörande vore för adoption erforderligt, så ock, där adoptanten är förklarad omyndig, hans förmyndare eller, om han är död, arvingar efter honom som avses i 2 kap. 3 §. Är adoptivbarnet omyndigt och är ej annan än adoptanten förmyndare, skall barnets rätt bevakas av god man, varom i 18 kap. förmäles.

9 §.

Fråga rörande — — — — — sitt hemvist.

Talan angående underhåll till barn upptages av rätten i den ort, där svarenden har sitt hemvist. Vill käranden i mål om underhåll till barn utom äktenskap hellre stämma till rätten i den ort, där lägersmålet skett, vare det tillåtet. Har den som

Talan angående underhåll till barn upptages av rätten i den ort, där svarenden har sitt hemvist. Väckes sådan fråga i mål rörande faderskapet till barn utom äktenskap, gälle vad i 3 § stadgas. Angående talan om underhåll enligt 7 kap. 10 § åt modern

(Gällande lydelse)

var underhållsskyldig gentemot barn avlidit, upptages talan om underhåll till barnet av den rätt, där dödsboet svarar. Angående talan om underhåll enligt 7 kap. 10 § åt modern till barn utom äktenskap skall vad angående talan om underhåll till barnet är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Vad i — — — — — med äktenskapsmål.

(Föreslagen lydelse)

till barn utom äktenskap skall vad angående talan om underhåll till barnet är stadgat äga motsvarande tillämpning.

12 §.

I mål angående underhåll äge rätten att för tiden intill dess laga kraft ägande dom föreligger förordna där- om efter vad som finnes skäligt. Skyldighet att utgiva bidrag må dock ej åläggas någon, med mindre sannolika skäl föreligga att han är bidrags- skyldig.

I fråga — — — — — motsvarande tillämpning.

I mål angående underhåll äge rätten att för tiden intill dess laga kraft ägande dom *eller beslut* föreligger förordna därom efter vad som finnes skäligt. Skyldighet att utgiva bidrag må dock ej åläggas någon, med mindre sannolika skäl föreligga att han är bidragsskyldig.

13 §.

Har *mannen*, efter det *han* på grund av förordnande som avses i 12 § betalat underhållsbidrag till barn utom äktenskap eller barnets moder, genom *laga kraft ägande* dom funnits *icke* vara underhållsskyldig, må han dock ej av den som mottagit underhållsbidraget söka åter vad han utgivit men *äge* av allmänna medel återbekomma guldna bidragsbelopp jämte ränta efter sex för hundra om året från betalningsdagen.

Ansökan härom skall, för att komma under prövning, inom ett år från det domen vunnit laga kraft göras hos länsstyrelsen i det län, där målet *avgjordes* av underrätt.

Vad av — — — — — ägde rum.

Talan mot — — — — — ämbetsverks beslut.

Har *rätten*, efter det *mannen* på grund av förordnande som avses i 12 § betalat underhållsbidrag till barn utom äktenskap eller barnets moder, genom *dom eller beslut som vunnit laga kraft skilt saken från sig utan att mannen* funnits vara underhållsskyldig, *äge* han dock ej av den som mottagit underhållsbidraget söka åter vad han utgivit men *må berättigas att* av allmänna medel återbekomma guldna bidragsbelopp jämte ränta efter sex för hundra om året från betalningsdagen.

Ansökan härom skall, för att komma under prövning, inom ett år från det domen *eller beslutet* vunnit laga kraft göras hos länsstyrelsen i det län, där målet *handlades* av underrätt.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

36 §.

Vistas den, mot vilken talan enligt denna balk riktas, å okänd ort, skall hans rätt i saken bevakas av god man, varom i 18 kap. förmåles.

Vad i — — — — — denna balk.

Då fråga — — — — — eller fara.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1959; och skall med avseende därå iakttagas:

1. Där adoption ägt rum enligt äldre lag, äge adoptanten sist inom fem år från nya lagens ikraftträdande hos rätten göra ansökan om förklaring, att å adoptivförhållandet skall tillämpas vad som är stadgat för det fall att adoption ägt rum enligt nya lagen.

Med avseende å ansökan som nu sagts skola bestämmelserna om antagande av adoptivbarn äga motsvarande tillämpning. Kan det antagas att vid adoptionen var förutsatt att adoptivbarnets föräldrar icke skulle hava kännedom om vem som adopterade barnet, vare dock ej erforderligt att föräldrarna höras.

2. Har förklaring varom under punkt 1 sägs ej meddelats, skall beträffande adoptivförhållande som där avses vad i 7 kap. 5 § i dess äldre lydelse är stadgat alltjämt äga tillämpning, såvitt angår underhåll enligt 1 § samma kapitel.

3. Har adoptanten avlidit före nya lagens ikraftträdande eller adoptivförhållandet hävts genom beslut som meddelats före ikraftträdandet, skall i stället för bestämmelserna i 4 kap. 12 § första stycket och 13 § nya lagen tillämpas vad som gällt enligt

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

äldre lag. Bestämmelsen i 4 kap. 12 § andra stycket nya lagen äge ej tillämpning, där adoptivbarn efter adoptantens död adopterats av annan och sistnämnda adoption skett före ikraftträdandet.

4. Bestämmelserna i 20 kap. 13 § i dess nya lydelse skola ej äga tillämpning, där rättens dom eller beslut vunnit laga kraft före ikraftträdandet.

Förslag
till
Lag
om ändring i rättegångsbalken

Härigenom förordnas, att 4 kap. 12 och 13 §§, 20 kap. 13 §, 21 kap. 1 § samt 36 kap. 3 § rättegångsbalken¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 KAP.

12 §.

De som med varandra äro eller varit gifta eller äro trolovade eller äro i rätt upp- och nedstigande släktskap eller svågerlag eller äro syskon eller äro i det svågerlag, att den ene är eller varit gift med den andres syskon, eller som stå i *adoptivförhållande* till varandra, må ej samtidigt sitta som domare i rätten.

De som med varandra äro eller varit gifta eller äro trolovade eller äro i rätt upp- och nedstigande släktskap eller svågerlag eller äro syskon eller äro i det svågerlag, att den ene är eller varit gift med den andres syskon, eller som *på grund av adoption* stå i *motsvarande förhållande* till varandra, må ej samtidigt sitta som domare i rätten.

13 §.

Domare vare — — — — — eller skada;

2. om han med part är eller varit gift eller är trolovad eller är i rätt upp- eller nedstigande släktskap eller svågerlag eller är syskon eller är i den släktskap, att den ene är avkomling till den andres syskon eller att de äro syskonbarn, eller i det svågerlag, att den ene är eller varit gift med den andres syskon eller syskons avkomling eller med någon, från vilkens syskon den andre härstämmar,

2. om han med part är eller varit gift eller är trolovad eller är i rätt upp- eller nedstigande släktskap eller svågerlag eller är syskon eller är i den släktskap, att den ene är avkomling till den andres syskon eller att de äro syskonbarn, eller i det svågerlag, att den ene är eller varit gift med den andres syskon eller syskons avkomling eller med någon, från vilkens syskon den andre härstämmar,

¹ Senaste lydelse se beträffande 4 kap. 13 § SFS 1947:616.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

eller om han står i *adoptivförhållande* till part;

eller om han *på grund av adoption* står i *motsvarande förhållande* till part;

3. om han — — — — — i målet.

20 KAP.

13 §.

Har någon genom brott blivit dödad, äge hans efterlevande make, bröstarvinge, fader, moder eller syskon eller den som *stått i adoptivförhållande* till honom samma rätt som målsägande att angiva brottet eller tala därå.

Har någon genom brott blivit dödad, äge hans efterlevande make, bröstarvinge, fader, moder eller syskon eller den som *på grund av adoption stod i motsvarande förhållande* till honom samma rätt som målsägande att angiva brottet eller tala därå.

Avlider eljest — — — — — åtala brottet.

21 KAP.

1 §.

Den misstänkte — — — — — den omyndige.

Har den misstänkte avlidit, äge hans efterlevande make, bröstarvinge, fader, moder eller syskon eller den som *stått i adoptivförhållande* till honom föra talan mot dom, såvitt genom denna fastställts, att den misstänkte förövat gärningen.

Har den misstänkte avlidit, äge hans efterlevande make, bröstarvinge, fader, moder eller syskon eller den som *på grund av adoption stod i motsvarande förhållande* till honom föra talan mot dom, såvitt genom denna fastställts, att den misstänkte förövat gärningen.

36 KAP.

3 §.

Den som med part är eller varit gift eller är trolovad eller är i rätt upp- eller nedstigande släktskap eller svågerlag eller är syskon eller är i det svågerlag, att den ene är eller varit gift med den andres syskon, eller som står i *adoptivförhållande* till

Den som med part är eller varit gift eller är trolovad eller är i rätt upp- eller nedstigande släktskap eller svågerlag eller är syskon eller är i det svågerlag, att den ene är eller varit gift med den andres syskon, eller som *på grund av adoption* står i

(Gällande lydelse)

part vare ej skyldig att avlägga vittnesmål.

Står någon — — — — — att vittna.

*(Föreslagen lydelse)**motsvarande förhållande till part*
vare ej skyldig att avlägga vittnesmål.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1959.

Förslag

till

Lag

**angående blodundersökning m. m. i mål om äktenskaplig börd eller
faderskapet till barn utom äktenskap**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

I mål om äktenskaplig börd eller om faderskapet till barn utom äktenskap äger rätten, där det yrkas av part eller eljest finnes erforderligt, förordna att blodundersökning eller annan undersökning rörande ärftliga egenskaper, som kan ske utan nämnvärt men, skall äga rum med avseende å modern och barnet ävensom, såvitt angår mål om äktenskaplig börd, mannen i äktenskapet och, i mål om faderskapet till barn utom äktenskap, man mot vilken talan föres. Förekommer anledning till antagande, att annan haft samlag med modern å tid, då barnet kan vara avlat, må förordnande om undersökning avse jämväl honom.

Rätten äger ock, där det för utredningens fullständigande finnes erforderligt, förordna att undersökningen skall omfatta syskon till barnet eller föräldrar till annan som avses med förordnande enligt första stycket.

Innan förordnande meddelas, skall tillfälle att yttra sig lämnas den som förordnandet skulle avse.

2 §.

Rätten äger vid vite förelägga den som avses med förordnande enligt 1 § att med intyg av behörig sakkunnig visa, att för blodundersökning erforderligt blodprov tagits å honom eller att han undergått annan undersökning rörande ärftliga egenskaper varom fråga är. Såvitt angår barn som ej fyllt aderton år, skall föreläggandet givas den som har vårdnaden om barnet.

3 §.

Den som, efter anmodan av part eller enligt rättens förordnande, inställer sig för undersökning som avses i denna lag är, om han ej själv är part i målet, berättigad till ersättning och förskott efter enahanda grunder och i samma ordning som stadgas beträffande viltnes inställelse vid rätten.

Om parts kostnad gäller vad om rättegångskostnad är föreskrivet. Angående ersättning av allmänna medel till part som åtnjuter fri rättegång är särskilt stadgat.

4 §.

Har rätten förordnat om undersökning enligt denna lag, skall gottgörelse som i statens eller kommuns tjänst anställd läkare äger betinga sig för tagande av blodprov samt ersättning för blodundersökning ävensom av rätten bestämd skälig ersättning för annan undersökning utgå av allmänna medel i samma ordning som stadgas angående ersättning av allmänna medel till vittnen.

5 §.

Närmare bestämmelser om tagandet av blodprov och dess insändande till sakkunnig för undersökning så ock om annan undersökning rörande ärftliga egenskaper meddelas av Konungen eller den myndighet Konungen därtill förordnar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1959. Genom lagen upphäves lagen den 10 juni 1949 (nr 385) angående blodundersökning m. m. i mål om äktenskaplig börd eller faderskapet till barn utom äktenskap.

Har rätten innan nya lagen trätt i kraft meddelat förordnande om blodundersökning eller annan undersökning rörande ärftliga egenskaper, skall beträffande förordnandet äldre lag äga tillämpning. Där någon före ikraftträdandet blivit av part anmodad att undergå sådan undersökning, skall ock äldre lag gälla om ersättning och förskott i anledning av undersökningen.

Förslag

till

Lag**angående ändrad lydelse av 3, 4 och 6 §§ lagen den 19 juni 1919
(nr 367) om fri rättegång**

Härigenom förordnas, att 3, 4 och 6 §§ lagen den 19 juni 1919 om fri rättegång¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***3 §.**

Part, som — — — — — talan utgått.

Av allmänna — — — — — för en.

När i mål om äktenskaplig börd eller faderskapet till barn utom äktenskap blodundersökning eller annan undersökning rörande ärftliga egenskaper äger rum på begäran av part, som åtnjuter fri rättegång, skall stämpel ej åsättas utlåtande över undersökningen. Gottgörelse, som i statens eller kommuns tjänst anställd läkare äger betinga sig för *åtgärd i och för undersökningen*, skall utgå av allmänna medel. *Har rätten förordnat om undersökning av någon, skall ersättning och förskott, som må tillkomma honom, utgå efter enahanda grunder och i samma ordning, som stadgas angående ersättning och förskott av allmänna medel till vittnen.*

När i mål om äktenskaplig börd eller faderskapet till barn utom äktenskap blodundersökning eller annan undersökning rörande ärftliga egenskaper äger rum på begäran av part, som åtnjuter fri rättegång, skall stämpel ej åsättas utlåtande över undersökningen. Gottgörelse, som i statens eller kommuns tjänst anställd läkare äger betinga sig för *tagande av blodprov*, skall utgå av allmänna medel.

4 §.

Har part — — — — — meddelas honom.

Om synnerliga — — — — — vid domstolen.

Vad i första och andra styckena är stadgat om ersättning och förskott

¹ Senaste lydelse av 3 § se SFS 1949:386, av 4 § se SFS 1953:76 och av 6 § se SFS 1947:633

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

för inställelse vid domstol skall äga motsvarande tillämpning då part, som åtnjuter fri rättegång, i mål om äktenskaplig börd eller faderskapet till barn utom äktenskap inställer sig för blodundersökning eller annan undersökning rörande ärftliga egenskaper.

Har part — — — — — för utgifterna.

6 §.

Part, som åtnjuter fri rättegång, må ej i målet förpliktas gottgöra statsverket ersättning till offentlig försvarare, tolk eller stenograf, eller kostnad som enligt föreskrift i rättegångsbalken av allmänna medel utgått för bevisning varom rätten självmant föranstaltat.

Part, som åtnjuter fri rättegång, må ej i målet förpliktas gottgöra statsverket ersättning till offentlig försvarare, tolk eller stenograf, *ej heller ersättning som utgått enligt 4 § lagen angående blodundersökning m. m. i mål om äktenskaplig börd eller faderskapet till barn utom äktenskap. Samma lag vare beträffande* kostnad som enligt föreskrift i rättegångsbalken *eller 3 § första stycket nämnda lag* av allmänna medel utgått för bevisning varom rätten självmant föranstaltat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1959.

Har rätten innan nya lagen trätt i kraft meddelat förordnande om blodundersökning eller annan undersökning rörande ärftliga egenskaper eller har någon före ikraftträdandet blivit av part anmodad att undergå sådan undersökning, skall äldre lag alltjämt äga tillämpning.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 juni 1958.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, KJELLIN, JOHANSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Lindell, fråga angående *ärvdabalk* samt anför därvid följande.

I propositionen nr 144 till årets förra riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) ärvdabalk;
- 2) lag om införande av nya ärvdabalken;
- 3) lag om ändring i giftermålsbalken;
- 4) lag om ändring i föräldrabalken;
- 5) lag om ändring i rättegångsbalken;
- 6) lag angående blodundersökning m. m. i mål om äktenskaplig börd eller faderskapet till barn utom äktenskap; samt
- 7) lag angående ändrad lydelse av 3, 4 och 6 §§ lagen den 19 juni 1919 (nr 367) om fri rättegång.

Denna proposition hann emellertid icke upptagas till slutlig behandling av riksdagen före dess upplösning. Då jag icke finner anledning ifrågasätta ändring i nämnda förslag, över vilka lagrådets utlåtande inhämtats, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte besluta att ny proposition i ämnet av samma innehåll som den förut avlåtna skall föreläggas riksdagen.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställer förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ulla Larsson